

10 Képes

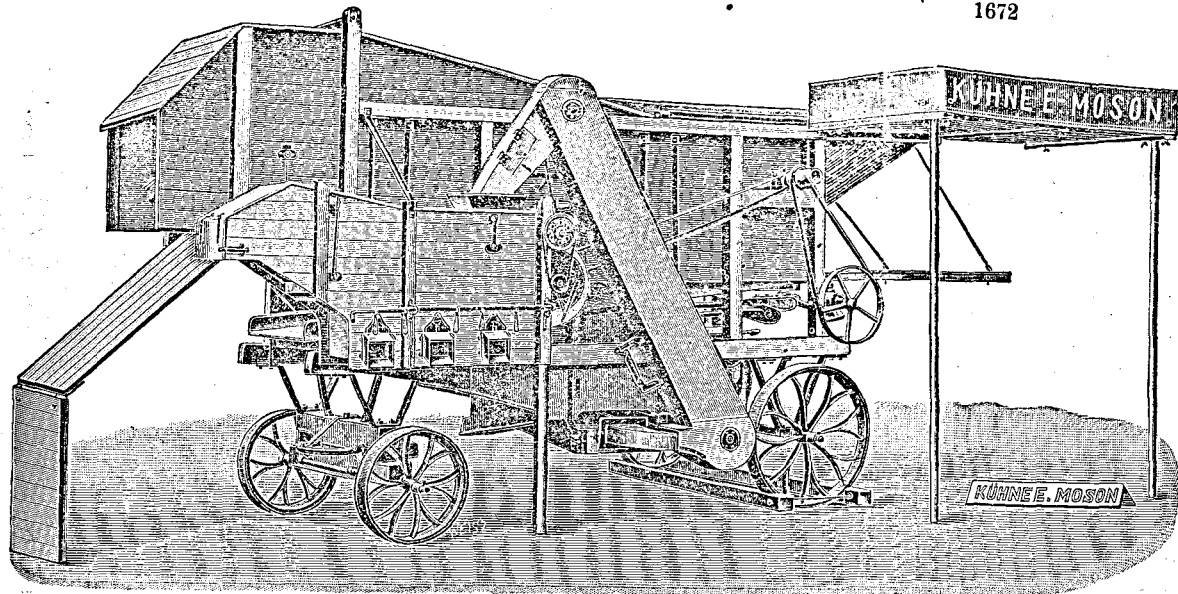
ERDELYI GAZDA

XXXIX. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR. 1907. AUGUSZTUS 25.

34. SZÁM.

Járgányos cséplőkészleteket,

szeges rendszerű cséplőgépeket
Motorhajtásra,

— Gabonatisztító rostákat —

és

Váltva fordító ekéket,

Mosoni Drill

sorvetőgépeket elsőrendű kivitelben szállít

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyár

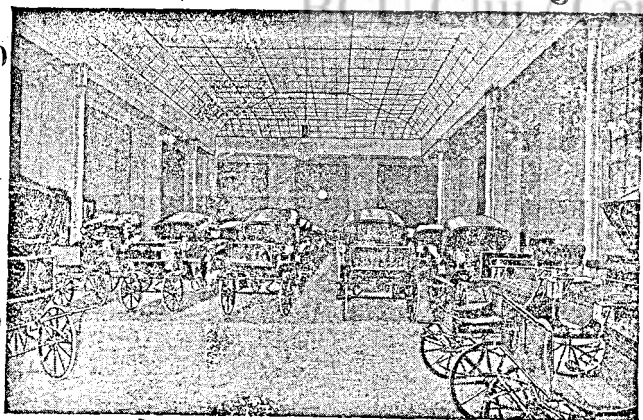
MOSONBAN.

A budapesti kovács és kocsigyártó ipartestület

védnöksége alatt álló kocsiarú csarnok szövetkezet,
mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja.

VII., Rákóczi-út 72.

Kocsiarúcsarnok

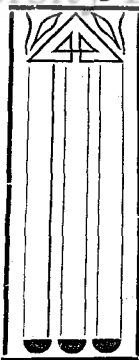

BUDAPEST,
VII., Rákóczi-út 72.

Magyarország legnagyobb kocsiraktára! Mindennemű új kocsik raktáron tartatnak.

Drössler Károly cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár

Budapest, VI., Váci-körút 59. Gyár: Pozsony.

Magánjárákat, Gőzmozgonyokat, Cséplőgépeket, úgy gőzmozgonyokhoz mint benzinlokomobilokhoz, Szalmakazalozókat, Gőzekéket, Vetőgépeket, Burgonyakiemelő gépeket és mindenféle egyéb gazdasági gépet szállít a legtökéletesebb és szilárd szerkezettel, kedvező árak és fizetési feltételek mellett.

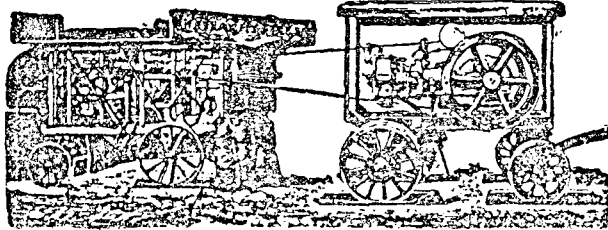

Árjajánlatok és költségvetések kívánatra díjmentesen küldetnek. Képviselek jutányos feltételek mellett felvétetnek.

A legmegbízhatóbb és legegyszerűbb kezelésű

„GLÓRIA“

benzin-petrolin motorok és motor-cséplőkészletek gazdasági és ipari célokra.

KÁLLAY motorgyárában

Budapest, VI., Nagymező utca 43
szerezhetőekbe jóállással legolcsóbb árban. 3-5 évi részletfizetésre. 1860

Tessék ezen szakértő cégtől árlapot kérni. — Használt gőzgépek cserébe vétetnek. —

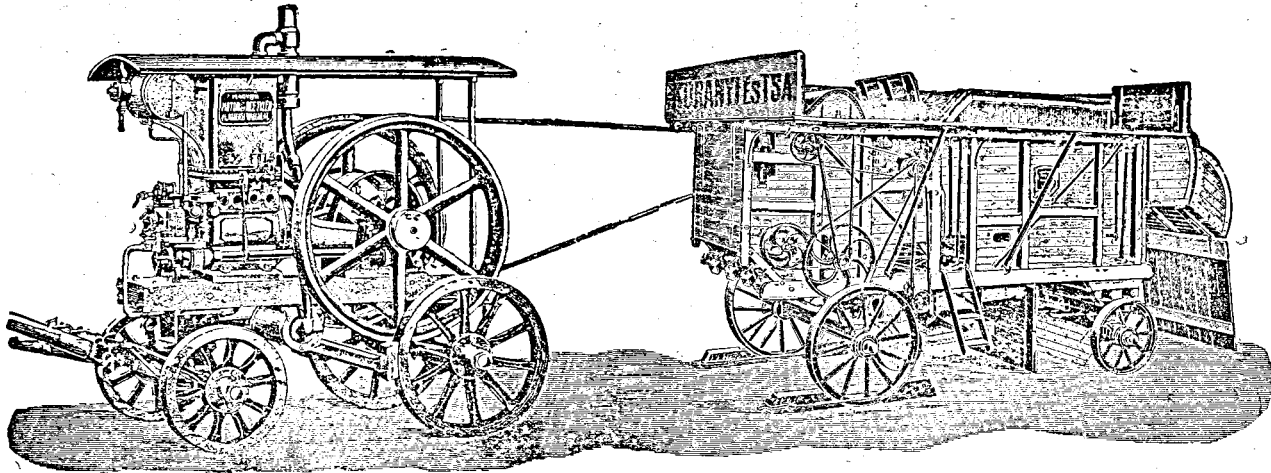
**LOKOMOBILOK, GŐZCSEPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
ARATÓGÉPEK, TALAJMIVELŐ ESZKÖZÖK,
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

Nemzetközi Motor Gyári Vállalat Budapest, VIII., Aggteleki-utca 21.

A legolcsóbb üzemű
Korányi-féle
Bensin, nyersolajmotorok
és cséplőkészletek.
Állandó legnagyobb gépkiallítás.
Legmesszebbmenő jótállás!
Kedvező fizetési feltételek.
Árjegyzék és költségvetés
ingyen!

Nyersolaj motornál a fogyasztás óránként és lóerőnként **1—2 fillér.**

Vétel és kölcsön, új és egyszer használt

mag-
gabona-
burgonya-
faszén-
gyapju-

ZSÁK

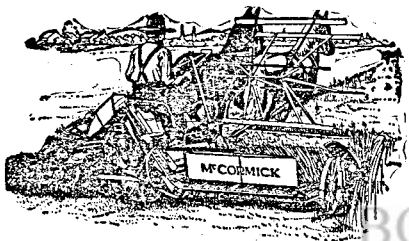
kazal-
repcze-
behordási-
rostaalj-
waggon-

PONYVA

szőlőkötöző fonal kg.-ja 40 fill., csomagoló vászon kg.-ja 70 fill., kötelek, zsák-zsinegek, lópokróczok. „HUNGÁRIA” kettős kézi kéveköttelek favéggel.

NAGEL ADOLF, zsák és ponyva-gyár és kölcsönintézet
Budapest, Arany János-u. 10. sz.

Sürgőnycim: NAGELA BUDAPEST. 1906 Vidéki telefon: 35—92

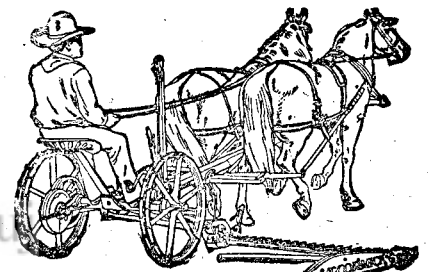
Kévekötő-aratógép.

MC. CORMICK

csikágói aratógépgyár

Magyarországi igazgatósága és főraktára:

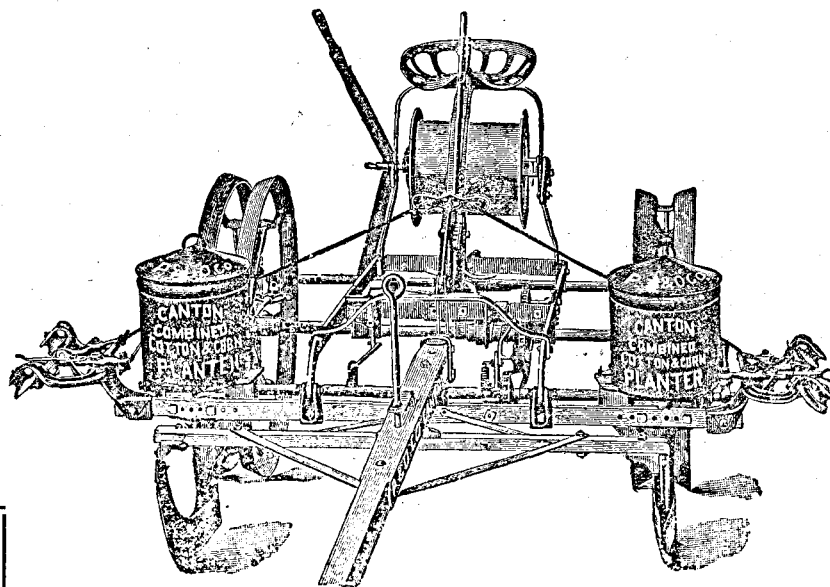
Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

„New 4” fűkaszalógép.

Különleges gépek:

- Kévekötő-aratógép
- Marokrakó aratógép
- Fűkaszalógép 1857
- Szénaforgatógép
- Szénagyűjtőgép
- „Ohio” tengeriszártépőgép
- Tengeri-morzsológép

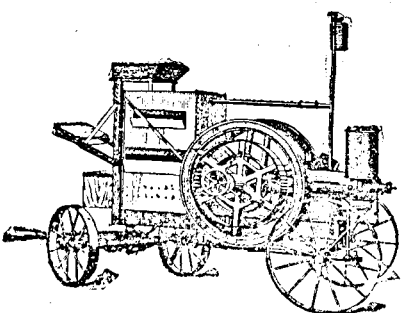
„Senior” tengeri-ültetőgép, a mely Herrmann-féle rendszerben autom. négyzetben ültet.

Eredeti amerikai benzín-motorok takarmánykamra és cséplőgép-
hajtás számára.

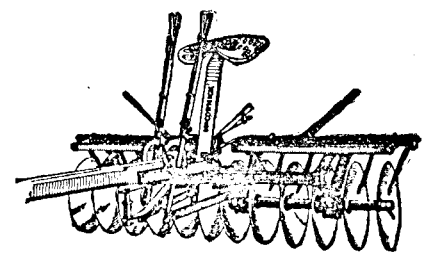
Részletes képes árjegyzéket díjmentesen küldünk.
Állandó gépkiallítás Budapesten

Különleges eszközök:

- Tárcsás borona,
tarlóhántásra és vetőszántásra.
- Rugófogas borona,
lazításra.
- Aczél-lókapu,
tengeri- és burgonyakapálásra.
- 14 fogas cultivator.
- Istállótrágya-szórókocsi.

Benzin-Lokomobil.

Tárcsás borona.

Szuperfoszfát-műtrágyákat a legolcsóbb napi árakon szállít a

„KLOTILD” Első Magyar Vegyipar Részvénytársaság

BUDAPEST, V. Nádor-utca 4. sz.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
LÓF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-U. 2. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Az ugynevezett „bonyhádi” tájfajta szarvasmarháról. <i>Pirkner János.</i>	469
Kolozs megyei kisgazdák a Barcaságon. <i>Csérer Lajos.</i>	470
Heremagot termelő gazdák figyelmébe. <i>J. Gy.</i>	471
A tengeriszár besavanyításáról. <i>Balla Lajos.</i>	471
Ujkészülék a vetőmagkészletnek melegvízzel való kezeléséhez. <i>Szász gasda.</i>	472

Kisebb szakközlemények.

Komló-tisztogatás. — Cséplőgépek tisztán cséplése. — Megnyúlósodott bor javítása. — Szamóca átültetése. — Brromfiaknak a szabadban való éjjelezése.	473
---	-----

Vidéki levél:

Tömörülés	473
-----------	-----

Irodalmi szemle:

A kivándorlási ankét naplója.	474
-------------------------------	-----

Kormányintézkedések.

A motorbenzin ügyében.	474
------------------------	-----

Vegyes közlemények.

	475
--	-----

Hirdetések

Az ugynevezett „bonyhádi” tájfajta szarvasmarháról.*

Irta: Pirkner János.

Czirmes Bálint úr »Bonyhád és Muraköz» című cikkének második részében, egyéb nagyon érdekes fejtegetései és a Tolnavármegyei kisbirtokosok gazdasági állapotának ecsetelése közben «tájékozatlanok kedvéért» — hogy saját szavaival éljek — «röviden körvonalazza miként létesült a bonyhádi marha?»

Anélkül, hogy a megnevezett cikknek rendkívüli becsét, és értékét érinteni kívánám, nem hagyhatom kiegészítés nélkül a szóbanforgó és legbecsebb hazai színes tájfajta marhánk keletkezésének és mai fejlettségéig való tenyésztésének ismertetését, annál inkább nem, mert a «bonyhádi» marhával elért sikert csak hasonló céltudatos és kitartó munkával lehet biztosítani és így kívánatos, hogy ezen sikerhez vezető utról az érdeklődő tenyésztők körülményesebben legyenek tájékoztatva. Nevezetesen, hogy meggyőződhesse, miszerint a jellegzetes, vagyis bizonyos *egyöntetűséget felbűntető szarvasmarhaállománnyal, mely mint tenyészanyag is számottevő legyen, csak azon vidék rendelkezhetik, mely a legsikerültebb nőnemű ivadékoknak felnevelése és tenyésztési célokra való megtartása mellett állandóan és tántoríthatatlanul évtizedeken, illetve számos generáción át mindig egy és ugyanazon fajtabeli apaállatokat használ és ilyeneket mindenkor teljesen megbízható nagy tenyészetelekből szerez be.*

Lássuk tehát voltaképpen hogyan is keletkezett a bonyhádi tájfajta marha?

Míg azon határszéli vármegyékben, melyekben a színes marha már régebben szerepet játszik, az egyöntetű állomány nevezük tájfajtanak, leginkább a szomszéd ország közvetlen behatásának tulajdonítható, a «bonyhádi» elnevezésű színes marha jóformán önmagából fejlődve, egy évszázadon át körös-körül kizárólag fehér jószággal kerített színes szigeteket képezett.

Ennélfogva keletkezését alig lehet

* Hálával és köszönettel vettük illusztris munkatársunknak ezen reánk nézve rendkívül tanulságos fejtegetéseit és ajánljuk azok megszületését hazarésztünk tenyésztőinek komoly figyelmébe. Szerk.

másként magyarázni, mint hogy azt a kérdéses vidékre eszközölt betelepítéssel egyidejűleg tartjuk, illetve az idegen telepések eredeti marhájára vezetjük vissza. Vagyis azon színes tájmarha, mely már az 1860-as évek óta Budapest tehénvásárain a forgalom legkeresettebb anyagát képezi és mely «bonyhádi» elnevezés alatt ismeretes, azon marhák után származik, melyeket a XVIII-ik században és pedig Mária Terézia és II. József uralkodása alatt ezen vidékre, illetve Tolna és Baranya vármegyék területére telepített svábok korábbi hazájukból Württembergből és Bajorországból magukkal hoztak.

E behozott és jobbadán egyszínű, piros jószág itt kedvezőbb feltételekre találván, nemcsak könnyen honosodott, hanem a jószága iránti szeretetéről előnyösen ismert svábság gondozása alatt javult, főképp méreteiben gyarapodott.

Bár kezdetben a színes marhához ragaszkodó svábok saját nevelésű bikákra voltak utalva, nemsokára földes uraságaik istállójából szerezheték ezeket be.

Felismerve ugyanis a piros marha kiváló előnyeit, leginkább gyorsabb fejlődését és nagyobbfoku tejelő képességét, a telepített svábokkal egyazon vidéken gazdálkodó nagybirtokosok, kik közül többen már a XIX-ik század elején a jobbágyaiktól vásárolt tehennel alapítottak tehénészeteket, ezen marhatenyésztést és fejlesztését nagy kedvvel karolták fel és saját céljaikra eleinte csak megfelelő jó bikákat, a múlt század második felének első éveitől kezdve azonban gyakran ismétlődő magán-, valamint a földmívelésügyi kormány által szervezett állami importokkal egyrészt a már meglévő színes marhájuk pótlására, másrészt számos új tehénészet létesítésére berni — utóbb simmenthali — fajta üszöket és tehénket is szereztek be.

Az ekként keletkezett fél- és telivér berni-simmenthali tehénészetek évtizedeken át sok jó, sőt sok elsőrangú bikát bocsátottak az ottani köztenyésztés céljaira.

Elvitázhatatlan tehát, hogy míg a sváb kisgazdák színes marhájukhoz való ragaszkodásukkal megállapították az ismerttetett táj-

LÓHERE- és Luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával
magasabb árt fizetek a napi árnál,
ha a kaszálás idején az illető területen aranka nincs.

Gazdák, kik legkevesebb 30 métermázsa magtermést várnak, sziveskedjenek erről lentjelzett céget értesíteni, mely tisztviselőinek egyikét azonnal elküldi és a herét lábán megtekinteti. A kiknek földjén még mutatkozik aranka, azok irtásuk minél gyorsabban, hiszen 100 kilónkint 10 korona bevételi többlet busásan megtéríti az irtási költséget.

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése.

= BUDAPEST. =

1002

Terményeinket értékesítsük

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

utján.

Délvidéki gazdáink forduljanak
ezirányban a kötelekünkben működő
Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetéhez. T e m e s v á r :

Losoncy-tér 8. szám.

fajtának a Tolnavármegyei földbirtokosok nagy száma, valamint több Baranyavármegyei birtokos is fejlesztője annak.

Erdeme továbbá úgy az ottani községeknek, mint a vármegyei gazdasági egyesületnek, hogy mindenkor nemcsak a kellő számban, hanem kivétel nélkül az említett jeles tenyészetekből szerezettek be a községek apaállatok. A «frontosus» név alkalmazása óta e tájfajta szarvasmarha előnyeit és hasznosságát, melyek közül a kisigényűséggel párosult jó tejelés szembetűnő, a svábokkal szomszédos magyar kiscgazdák szintén felismerték és azt méltatván a legutóbbi huszonöt év alatt csekély kivétellel ugyancsak a színes marha tenyésztésére tértek át.

Tolnavármegye szarvasmarha tenyésztésének felvirágzási processusát egyébként úgy fejlődésben, mint indító okaiban az alábbi táblázat tünteti fel.

Szarvasmarha ivar és kor szerint	1884	1895	1905
Bika	439	595	734
Tehén	25,414	32,923	34,866
Növendék	26,929	33,008	48,771
Ökör	11,649	18,983	12,599
Összesen	64,431	85,509	96,970
Ebből magyar fajta	71·2%	37·8%	19·2%
Ebből pirostarka	28·8%	62·2%	80·8%
Esik 1000 kat. holdra	106	140	158
Esik tehén 1 bikára	58	55	47

Tolnamegyében van:

szántóföld	379,013 kat. hold
rét	44,628 " "
legelő	69,832 " "
erdő	51,791 " "

a szőlő, kert s hasznavehetetlennel együtt 611,004 kat. hold

Ezen számok bizonyítják legelőnkben, hogy a felvirágzás biztosítékát a kellő számu és a jó minőségű apaállatokban kell keresnünk.

Tolnában 1905-ben 1 bikára 47 drb tehén esett. A folytatós üszökkel együtt 58 drb. Bár jóval több, mint p. o. Svájcban, ellenben lényegesen kevesebb, mint a hazai országos átlag és aránytalanul kevesebb, mint az erdélyrészi egyes vármegyékben p. o. Hunyadban, hol 1905-ben egy bikára 158 drb tehén esett.

Továbbá nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy míg az ország egyéb vidékén a bikák tekintélyes számban csupán a statisztikai kimutatásban szerepelnek, a köztenyésztésben pedig nem, Tolnában a bikák jóformán mind gondozva vannak és a legjobb karban tartva kivétel nélkül tenyészképesek és ez a lényeges. Fel is szaporodott a tolnavármegyei szarvasmarha állomány a legutóbbi két évtized alatt dacára annak, hogy úgy a hazai, mint a kivitel kereskedelme ezen vármegyét támadta legjobban, ezer holdankint 106 darabról 158 darabra, a tehénlétszám 25 ezerről 35 ezerre, a növendékmarháé 26 ezerről 49 ezer darabra.

Ami e tájfajta marha általános jelle-

gét illeti, úgy azt ma már leginkább a nagy homloku hegyi marháéhoz hasonlónak lehet mondani, a mi a berni-simmenthali telivér vagy legalább is magas félvérü bikáknak állandó használatából természetesen következik is.

Az eredeti sváb marhára, melyből e tájfajta kifejlődött, csak igen elvétve emlékeztek egy-egy tünet, valamint a régi berniek tornyos farktüzése is eltűnt a simmenthali fajta bikák egyenes hátvonalat teremtő hatása alatt.

A bonyhádi marhát e szerint jogosan berni-simmenthali félvérnek is nevezhetjük.

Nem hagyhatom szó nélkül végre, hogy bár csak igen ritka kivétel az, hol e marha saját tenyészvidékén nem jól takarmányoztatnék, mégis biztosan állítható, hogy a takarmány iránt éppen nem kényes. Fő, hogy elég legyen. Szénát, melyet a magyar fajta ökör izékel, a bonyhádi marha jóízűen felfalja. E mellett igen jól értékesíti is a takarmányt és könnyen »conditio»-ban tartható. De ugyanezt bizonyítja amá körülmény is, hogy Tolnában a zsellér és kisbirtokos egyaránt nagyon bölcsen nemcsak tenyésztésre és tejelésre, hanem igavonásra is használja tehenét és azok, dacára több oldalú kihasználásuknak, állandóan jó kinézésűek.

Legeltetésben jobbadán csak a növénydek marha részesül. A tehenek vagy jármozva, vagy csak inkább a mozgás kedvéért kerülnek a szabadba, takarmányozásuk tehát állandóan a jászolból eszközöltetik.

A színes jószág tenyésztésének sikere tehát nem a bő legelő létezésétől függ, amivel különben ilyenek előnyeit és rendkívüli értékét nem szándékom leszállítani.

Bár országos érdekből, de az udvarhelyvármegyei kiscgazdák érdekéből is jobb szerettem volna, hogy kitartsanak ős marháink tenyésztése mellett, nem kétlem, hogy gazdasági rendszerük némi módosítása, különösen sok es. jó minőségű takarmány termesztése esetén a tolnavármegyei jó példával szemben sokkal rövidebb idő alatt fognak sikerekről beszámolhatni, mint a bonyhádi marha tenyésztői, de egyet nem szabad szem elől tévesztetni: a legjobb minőségű és a legmegbízhatóbb jeles tenyésztekből eredő bikáknak kellő számban való beszerzését és ezeknek kifogástalan gondozását.

E tekintetben nem szabad tévtanokra hallgatniok, noha lármás, de üres fejű emberek, nagy hanggal ilyeneket hirdetnek, mert akkor kárba vesznek nemcsak az ősi marhának egyébként is talán kissé könnyelműen felhagyott tenyészése, hanem a követni szándékolt új irányba befektetett tőke, fáradság és az ahhoz fűzött vérmes remények is.

Kolozsmegyei kiscgazdák a Barcaságon.

Irta: Cséres János

III.

Ime ezen közben elérkezünk a kolozsmegyeiekkel a barcasági gabona szövetkezeti óriási csarnokához is. A szász bank pénzén épült, tehát nem részjegyek alapján s mégis a legtöbb gazda tagja ennek. Mert a közraktár jóvoltáért egész vagyonával kezeskedik, hát ez aztán tartalék tőke! Persze itt a szász kisbirtok nincs is olyan cifrán betáblázva! Minden tag fölösleges szemtermését beönti a raktárba s kap métermázsánként egy évi átlagárát. Az év végén a tiszta jövedelemből osztózik! S ime mindig jó átlag piaci árat kap. De aztán ügyes és szerény emberek vezetik az ilyen intézményeket kevés fizetésért, talán csak napi díjakért. A tejszövetkezetben, a bankokban is csak napi-díjért. Itt nincs igazgatósági s felügyelőbizottsági évi tiszteletdíj vagy éppen jutalék. De még a pénzgazdaságukat se zavarja még a világpiac sem! Akár milyer betét után csak 4% dukál, a hitel papírok utáni osztalék is csak 4% lehet, Mindenféle szövetkezeti üzlet persze többet is jövedelmez így: tudja Isten, hány millió tartalék tőkék halmozódtak össze: ebből aztán játszva lehet teremteni népszerűítő közzgazdasági intézményeket.

Keserves elgondolni hogy a szász bankok pénze mindenütt veri a magyar bankok remegő garasait. Valahol Héjjasfalva körül egy kuriális birtok került újra, egy székely falusi konsortium, hogy magyar kézben tartassa, parcellázni akarta s pénzért valamely közeli városi magyar bankhoz fordult. A gordiusi csomó kismiska volt ahhoz képest, ahogy a bankosok a székely atyafiakat garantáltatni akarták legalább is 22%-os pénzért: busan átmentek a szász bankhoz szerencsét próbálni s egyszerű aláírásra megkapták a pénzt 8·5%-ra. Tehát szász pénzen maradt az uri birtok székely kézen, S az a szász bank kicsi kalamitás esetén nem is fogja az új tulajdonost kilicitálni: mert tudja, hogy a birtokos székely jó fizető. Persze a szász bank urai csak 3 korona napidíjért dolgoznak: ők nem is gondolnak arra, hogy fizetést húzzanak egy hasznos intézménytől!

S így elérkezünk a kolozsmegyei kiscgazdák a brassói szövetkezeti tejszarnokba. Ez már nem is csarnok, ez már vilányonyal, gözzel dolgozó gyár. Saját külön kazánházal bir s az óriási kéményt büszkén néz le a tejtermelő sikszagra. Az első építési és felállítási költség 158360 korona volt, azóta az üzem megnövekedtével bővíteni kellett a gyárat is s mai befektetési értéke 592,000 korona! A berendezéseket nincs itt terem leírni, de megjegyzem, hogy a szövetkezeti tagok száma 1156, s tejet naponta ca. 1000 gazda küld. Egy évben egy átlag napon 9000 liter tej kerül be, ott időzésünk hónapjában 16,000 liter volt a beszállítás. A fenti átlagtömeggel 1450 háztartást lehet ellátni. A gőzgépek 120 lóerőt produkálhatnak s naponta 1000 kg. köszenet fogyasztanak. A nagy tisztaság miatt sok vízre van szükségük. Magában az épületben egy 57 méter mély, sziklába fúrt kutat építettek, mert így olcsóbb lett a víz, mintha a városi vízvezetékkel kapták volna. Saját műhelyben készül — folyékony szénsav közrehatásával — naponta 1000 kg. jég, ebből a nyári hónapokban 300 kilogrammot a városi nép fogyaszt,

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chifon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fürdő és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

a világítást 5 iv lámpa s 40 izzóláng adja. A munkások s kezelők száma 25.

Ezekután kövessük a falusi tejet utjában. Mintegy 15 községben van gyűjtő állomás, ahová a tag köteles a háztartásán felüli tejtermelését beadni. Naponta kétszer fejnek. Itt lemérés közben meg is szüretik a tej s végig csurogván a hűtőgépen, az egyforma szövetkezeti kannákba kerül, a szövetkezeti fuvarral a központi csarnokba szállítják. Itt időközönként a tejmintákat megvizsgálják, mindennap az egész tömeget először is átfiltrálják, majd pasteurizálják (70 o C) Naponta az így kezelt tejből 4000 liter kerül Brassóban fogyasztásra, literes üvegekben, melyek kéregpapírral dugaszoltatnak s ládába rakva 15 kihordó kocsi viszi a fogyasztókhoz. A többi tej lefőltetik s mint tejszín vagy vaj kerül forgalomba már nagyobb körzetben, így Kolozsvárt is; a lefőltött (sovány) tejet részben visszaadják a falusi népnek, vagy értékesítik a brassói piacon, vagy sajtokat készítenek belőle. Hogy mekkora a tisztaság ezenközben, igazolja az, hogy havonta átlag 100 próbát vizsgálnak meg zsirtartalomra stb. Ujabbban gyermektejet is készítenek nagy gondnal, ennek ára házhoz szállítva 28 fillér.

(Folytatjuk.)

Heremagot termelő gazdák figyelmébe.

Néhány politikai lapban és legutóbb a mi gazdasági lapunkban is olvastam Mauthner Ödön magnagykereskedőnek a maghere termelő gazdákra vonatkozó, általa nagyon üdvösnek vélt tudósítását. Kiküldi tisztviselőjét, hogy megállapítsa, vajon van-e a herés táblákban aranka, vagy nincsen; vagyis: ha van, az ki lett-e vágva, és az így tisztviselője által megvizsgált herés táblákon termelt magért hajlandó métermázsánként 8—10 koronával többet adni, mint azon magért, a mely nem lett megvizsgálva és így föltételezhető, hogy az biztosan tele van arankával s így ennek természetesen olyan kevés lenne a napi árfolyama, hogy könnyen lehet az előbbi 8—10 koronával is jobban fizetni.

Azonban mi, mindég szerény gazdák és gazdálkodók, szerintem éppen semmi előnyt nem kapunk, sőt az ellenkező fog megtörténni. A tett felhívásra sok gazda fog heremagot termelni és mikor azt eladja, csak akkor jön rá, hogy sokkal jobban jött volna ki, ha takarmányt termel és nem megvizsgált és 8—10 kor.-val tulfizetett here vagy lucerna magot. Én tehát e felhívást igen ügyes és mindenesetre kereskedői szempontból felfogva hasznos dolognak és jó reklámnak tartom, de most a gazdákra károsnak, tekintetbe véve ez évi kevés takarmánytermésünket, mit már egészen biztosra vehetünk. Én azt érteném, ha Mauthner azt tenné közzé a gazdáknak, hogy tekintettel az ez évi rossz szénatermeszre, felhívja a magherét termelő gazdákat, hogy ne vágják le takarmányuk heréseiket, ha ő azokat tisztviselője által megvizsgáltatja

és ha azok arankamentesek, adna métermázsánként 180—200 koronát, így a maghere termelésre nem lenne egyoldalú a felhívása és részben a gazdákat is biztosíthatná egy jó ár elérésére, de a hirdetése értelmében könnyen megeshetik, hogy egy mázsa heremagért elérünk 100—120 kor.-t és tavasszal kétszer annyit adunk ki takarmányra, feltéve, ha beszerezhető lesz akkor abban a minőségben, mit mi termelhetünk jól kezelt heréseinken.

Negyven holdnyi igen szép herésem van (első kapáláskor egy szem aranka sem volt rajta) most van 24 folt, blombozott magot vetettem el sorvető-géppel, szebb herést képzelni sem lehet, nap-nap után figyeltem heréseim fejlődését, már azt is kezdtem számítani, mennyi heremagot adok el stb., mikor készen voltam az anyaszénám felgyűjtésével, csak akkor láttam, hogy fele annyi a takarmányom, mint tavaly volt, ezt látva lemondtam ez évben a heremag termeléséről és nagyon szépen fejlett lóheréseimet mind levágom takarmányomnak, mert így ez évben sokkal jobban jövök ki. Holdanként kapok két nagy szekér kitűnő takarmányt, 30 q. megér nálunk ez idén 120—160 kor.-t, egy harmadik kaszáláson egy jó szekérnyit, ez is megér 50—60 kor.-t és így holdanként: (eladva is, ami pedig rosszabb, mintha felettem) beveszek 200 kor.-án felül — a magtermeléssel szemben — igen kevés költséggel.

Tegyük fel az egy hold jó herésről remélhetek 150 kiló szép heremagot, a melyet Mauthner egy tisztviselője meg is vizsgált és így mázsánként adna érte jó ár mellett 140 kor.-t, kapnék 210 kor.-t egy holdon termelt szép heremagért, ebből levonva a csépelgetési költségeket, melyek sokat tesznek ki a mai drága napszámérékkel, mert rendszeren szeptember hóban csépelhetjük a magherét, mikor alig 10 órát dolgozik a napszám, de azért a nyári napszám áll fent, ezek után kinek nincs gőzgépe, azért is szép napibért kell fizetnie, szóval ha jól felszámítunk mindent, holdanként 50—60 kor.-val kevesebbet vehetünk be, mintha takarmányunk vágjuk le heréseinket és emellett ez évben nem hagyva magnak a herét, a földet nem éltük ki, jövőre azon a területen még mindig remélhetünk jó heretermést, esetleg magnak meghagyhatót is, természetesen kiirtva belőle az aranka foltokat.

Ismerek vidéket, hol paraszt kisgazdáink is bevették a hereféléknek természetét rendszeren, de ezek kizárólag csakis takarmányuknak és soha magnak. Kérdeztem, hogy miért nem hagyják meg a második kaszálást magnak, mert szép magtermést ígér; erre azt felelték, szívesebben adnak ok minden tavasszal 20—30 kor.-t heremagért, mint hogy a mag termelésével kintóldjanak és ne legyen takarmányuk.

Azon a vidéken láthatni a legszebb borjúkat és ökröket, takarmányszükség pedig ott nem igen szokott előfordulni.

J. Gy.

A tengeriszár besavanyításáról.

A rohamosan megsaporodott állatállománnyal szemben mutatkozó takarmányhiány enyhítése végett — szolgálatot vélek teljesíteni gazdatársaimnak a tengeriszár konserválásának egy új módja leírásával — melyet a kezelésem alatt levő gazdaságban kiváló jó eredménnyel végzünk már 3 év óta.

A tengeriszárát magára eddig is vermeték — zsombolyázták vegyesen jó és rossz eredménnyel. Az 1904. évi takarmányszük esztendőben elhatároztam a tengeriszárnak egy részét vegyesen zöld takarmányunkkal is alkalmas növényekkel összerakni és végeztük ezt következő módon:

Kijelöltem egy 8 méter hosszú, 5 méter széles kazlat és ennek fenekébe 60 cm. vastagon szalmás izéket hordattam. Erre tétettem az első réteg tengeriszárát a kékvetet kioldva és vékonyan eltéve. A tengeriszárra lett rakva egy vékony réteg a zöld takarmányból, erre megint tengeriszár és így tovább, úgy a szárból, mint a zöldekből csak olyan vastag réteg, hogy a másikat éppen csak takarja.

A kazlan volt 4 rakó ember és 6 munkás, aki folytonosan taposta a rétegeket.

Bármely takarmány zölden való bevermelésének legfontosabb pontja a levegő kiszorítása — mert csak így számíthatunk édes erjedésre — amely a felbontott takarmány kellemes illatában nyilvánul. Ezért itt is folytonosan tapostatni kell minden réteg takarmányt úgy a zöldet, mint a tengeriszárát. Mind kétféle takarmányból vékony réteget rakva. Ez lényeges, mivel a száraz tengeriszár minden szála könnyebben érintkezik a zöldeggel, abból nedvet szív magába, hamarabb felmelegszik és hamarabb indul erjedésnek.

A kazal a leirt módon felrakható 5—6 méter magosra is, magosabbra nem tanácsos azért rakni, mivel a földtakaró felhanyása igen sok munkába kerül. A földtakaró 60 centiméter vastag kell legyen és hogy a széleken a romlás mentől kevesebb legyen, deszkából rudakból ereszt készítenedő és erre is föld hanyandó. Így a széleken a romlott takarmány 20—25 centiméternél nem lesz több.

A takarmány felbontása 10 hét múlva eszközölhető. A leirt módon besavanyított tengeriszárát az állat mohón eszi — abból semmi izéket nem hagy. Különösen jól sikerült a tengeriszár besavanyítása 1904-ben, a mikor is a tengeriszár tudvalevőleg vékony volt. Jármos ökreim a tavaszi szorgós munka utolsó 6 hetében kizárólag csak savanyított tengeriszárát kaptak ad libitum és 2 kl. rostalaj dara mellett kiváló jó kondícióban végez-

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országsterzte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

ték be a tengeri vetést, pedig minden tavaszi munkát kettősben végeztünk. Avastagabb szarát természetesen szecskázni lesz szükséges.

A tengeriszár közé teendő zöldségül felhasználható a mérges növények kivételével minden olyan növény, melyet mesterségesen termelünk vagy pedig vadon terem. Ugy mint: lóherék harmadik kaszálása, lucernások negyedik kaszálása; mélyen fekvő rétek harmadik kaszálása; aratáskor kipergett gabona sardzása, vadrepce, stb. stb. A fehér mustár elvetve augusztus végéig — trágyás kalászos tarlójába — október végén 30—40 centiméteres kaszálást is adhat; holdanként vetendő 10 kilo, a rendes gabona sortávolságra, sekély alátakarással.

A keszthelyi keverék 80 liter őszi rozs reá szorva a szántásra és boronálva, erre vetendő sorvető géppel 10 liter őszi káposzta repce, október végéig ez is ad egy jó kaszálást, azon kívül tavasszal a lucerna előtt 10 nappal már kaszálható. Őszi árpa, őszi borsó keverék szintén kitűnő késő őszi takarmány. Ez évben próbát fogok tenni a répalevéllel is. A tengeriszár közé néhány réteg répalevelet fogunk tenni. Azon számítással, hogy a répalevél felesleges nedv és savtartalmát a tengeriszár nagy száraz anyag tartalma kedvezően fogja befolyásolni.

Utoljára még csak annyit akarok megjegyezni, hogy a tengeriszarat mentől korábban rakjuk össze a leirt módon, ha ez nem lenne kivihető — úgy esős időben jó azt elvégezni, mert mentől vizezesebben kerül a kazalba a tengeriszár, annál biztosabb az eredmény.

Balla Lajos.

Új készülék a vetőmagkészletnek melegvizzel való kezeléséhez.

A búza kőüszögét, a rozs szárüszögét, az árpa feketeüszögét és a zab repülőüszögét manapság már határozottan legyőzhetjük. A búza és árpa repülőüszögének a magkészletből való kiküszöböléséhez azonban mindezt nem találtak eszközt. Dr. Appel Ottó és dr. Gassner Gusztáv állítása szerint ez onnan ered, hogy e két utóbbi üszögfajt virágfertőzés okozza. Ez abban áll, hogy az üszögport, vagyis az üszöggomba spóráit a szél virágzáskor a búza és árpa nyitott virágaiba veti és az ott csirázásnak indul. A spórák a felnövő termésbe hatolnak és bennmaradnak anélkül, hogy a szemet külsőleg megváltoztatnák, de a termés után a fiatal magban feltűnnek és a kalászon az ismeretes üszögöt mutatják. A többi üszögfajtánál u. n. csirafertőzés jön létre, ami abban áll, hogy az üszögspórák a magot csak külsőleg tá-

madják meg és csak a csirázás idején a fiatal növénybe benőnek. Ezáltal azonban fogékonyak maradnak a maróeszközökre és meglehetősen őket ölni a mag csirázóképességének megkárosulása nélkül.

Hogy a buza kőüszögét langyos vízben való mosás, 52—56°C.-nyi hőmérsékletű vízzel való kezelés, rézvitriól és formaldehyddal való pácolás vagy meleg levegőben való eljárás által kiszoríthatjuk, köztudomású dolog, kevésbé ismeretesek azonban azok a feltételek, amelyek mellett az árpa és zab üszögét legyőzhetjük.

Különösen az árpa kemény üszögét még nem igen ismerik és gyakran összetévesztik az árpa repülőüszögével. Nagyobb szabású vitára adott okot, hogy vajjon az árpánál keletkezett kárnak felét a kemény üszög okozza-e és hogy az árpánál a pácolás hasznosvolta feletti gyakran ellentmondó közlemények e két üszögfaj elégtelen ismeretere vezethető vissza. Egyaránt nyomatékosan mások arra utalnak, hogy az árpa repülőüszöge és a hozzá nagyon hasonló fedett árpaüszög legyőzhető.

A tönkölyös gabonafajoknál a rézpácolás nem oly biztos hatású, mint a búzánál; ez egyrészt onnan jön, hogy az árpa keményüszögének spórái a réz iránt nem fogékonyak és hogy azok gyakran a polyva és a szem között vannak, ahol a folyadék nem éri el őket könnyen. E gabonafajoknál azért biztos óvszerül a formaldehydpácolást és a melegvíz kezelést ajánlják.

A formaldehydet 0.1%-os oldatban használják. Ebbe tesszük 15—20 percre az illető magkészletet és azután száríttatjuk. Az említett üszögfajtánál a spórákat ily kezelés mellett biztosan elpusztítjuk, és ha a magkészlet gyorsan szárad meg, akkor a csiraképessége sem szenved. Ha azonban a termést vastag rétegben töltjük fel vagy ha hő felhasználásával szárítunk, a formaldehyd utóhatást gyakorol és a magnak javarésze elveszíti csiraképességét.

Ily célból különösen ajánlják a melegvizzel való eljárást. Ezt ugyan már régóta ismerik, de mindezt nem igen alkalmazták, mert használata sok ügyel-bajjal járt. Appel és Gassner dr.-ok ezért egy oly készüléket találtak fel, mely e hátrányos oldalakat nélkülözi és kezelése igen egyszerű. E készüléknek fő elve abban rejlik, hogy a melegvizet a gabonán átpréselik és így az 10 percen át 52—54°-nyi melegben részesül.

A készülék két fő alkatrészből áll: a melegvizet tartalmazó edényből és a pácoló-hengerből. A melegvizet bármilyen tetszés szerinti hordó tartalmazhatja, amelynek azonban legalább is kétszer akkora ürtartalmúnak

kell lennie, mint amekkora a pácoló henger. Az utóbbi egy pléh-hengerből áll, amely bilenthetően egy könnyen elmozdítható álványon függ; belsejében két szita van, amelyek egyike közel a talajhoz szilárdan van elhelyezve, míg a másik a fedélhez van kötve. Az e két szita közt levő ür a kezelendő gabona felvételére szolgál. A hengerbe az alsó szita alatt egy cső vezet; a felső szita felett ismét egy cső van alkalmazva. Az alsó cső villa alakjában szétágazik, úgy, hogy a melegvizet tartalmazó edényt hidegvíz vezető gyanánt is lehet hozzacsatolni. Csakhogy ez nem okvetlen szükséges. A melegvizet tartalmazó edény gummicsővel van az első bevezető-csővel összekötve.

A készülék kezelése a következő: a melegvizet tartalmazó hordót körülbelül 4m.-nyi magasságba helyezük a pácoló-henger fölé. Ha alkalmunk van gőzfelmelegítéshez, akkor a hordót hidegvizzel megtöltjük és gőz bevezetésével felmelegítjük 54—55°-ra. Ha nincs gőzforrásunk, akkor a vizet hideg- és melegvíznek összeöntésével hozzuk a kellő hőfokra. Ha nem bírunk magas helyet keríteni, akkor a víz bepréseléséhez egy kis szivattyút alkalmazunk. Míg a meleg vizet előkészítik, addig a kb. 50 l. ürtartalmú pácoló-hengert megtöltjük a gabonával és a felső szita elhelyezésével bezárjuk. Ezután az illető csavar kinyitása útján beeresztjük a melegvizet. Kezdetben természetesen lehűlés fog fellépni, a mennyiben a kifolyó víz hideg lesz; de már egy két perc múlva a lefolyó víz ugyanolyan hőmérsékletű lesz, mint a milyen a bevezetett és azután a befolyó cső csavarját elzárjuk és a gabonát 8—10 percig a melegvíz befolyása alatt hagyjuk. Ezzel a pácolás befejeződött. A melegvizet eltávolíthatjuk vagy a henger alsó végében levő csavar kinyitása által, vagy pedig azáltal, ha a befolyó cső fentemlített második ágában hidegvizet bocsátunk hozzá. Az utóbbit inkább ajánljuk, mert a melegvíz utóhatását kizárja. A henger gyors kiürítése és a kezelt gabona rögtön kiterítése által hidegvíz bevezetése nélkül is boldogulhatunk.

Az ily módon felhasználandó viz kb. kétszer akkora térfogatú, mint a pácolandó gabona. Egy töltés kezelési ideje kb. 15 perc. A készülék mellé 3 ember elegendő. Ily körülmények mellett nagyobb gazdaságokban is lehet a gabonát e készülékkel kezelni, annyival is inkább, mert bármikor üzembe állítható, csak arról kell gondoskodnunk, hogy a gabona teljesen megszáradhassék. Nagy gazdaságokban is lehet ez eszközt alkalmazni, amennyiben a készüléket megfelelően nagyobb minőségben, vagy pedig egyszerre

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság

resicai mezőgazdasági gépgyárának vezérügynöksége

MEZŐGAZDÁK KÜLÖNÖS FIGYELMÉBE!

Egyetemes acélekék.

Eltörhetetlen tégelyacélekfej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított acél-ekfej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Sürgöncim: „Agraria” Budapest. Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest. V., Váci ut 2.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártár terén legelső rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

több kisebbet állítunk fel. E melegvizpácoló-készülék Paul Altmann cégtől, Berlin NW., Luisenstrasse 47. szerezhető be.

Szász gazda.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Komló tisztogatás. A kolozsvári komlótermelési állami szaktanár figyelmezteti a termelőket, hogy itt az ideje — komló szedés előtt a komlóskerteket kitisztogatni. Az első telepítések idején sokféle fajta kapkodtak gazdáink s ma ez a sokféle fajta meg látszik az új kerteken is. Persze a különböző fajta nem érnek egyszerre s a válogatott szedéssel sok baj van, de a komló-kereskedő gyanakodva néz a vegyes termékre, szedés előtt tehát fel kell járni a komlós-kert minden sorát s olyan tőkét, amelyek nem azonosak a főfajtaival, lent a szárán szines ronggyal meg kell jelölnünk s még jobb a szedés után azonnal kiásatni a tőkét s tavasszal a tömegfajta dugványával pótolni. Hogy pedig csak jóféle dugványt vághassunk, megint most célszerű kikeresni a dús tobozu, nagy termésű, egyenletes fejlődésű tőkét, s azokat szintén megjelölni piros ronggyal, hogy aztán 1908. tavaszán csakis ezekből szedessük az ültetni való dugványt. Ilyen több évi kitaró munkával sikerült egyenletessé s nemes termésűvé nevelni a szenterzsébeti golding, a hévizi-saazi, az ilyefalvi-spalti kertet, mint a milyenek ma! Ebben az irányban is javítanunk kell a magyar komló minőségén!

+ Cséplőgépek tisztán cséplése. Jó cséplőgéptől megköveteljük, hogy a gabona szemeknek csak igen csekély százaléka maradjon a szalmában. más szavakban, hogy a gép „tisztán csépeljen”. A cséplőmunkát főként verőlécek és cséplőkösár végzik. A szeges rendszerű cséplőgépeket a közép és nagy üzemekben a verőléces cséplőgépek túlszárnyalják, miért is ezuttal amazokat tekintetbe nem vesszük.

Az új cséplőgépek az első időkben vagyis amikor még újak, rendszerint jól és tisztán dolgoznak. Nehány év múlva azonban, különösen nagy igénybevételnél, a szalmában maradó százalékos arány rendszerint nagyobb. A tulajdonos ilyenkor azon tündök, hogy miként lehetséges ez és mily módon háríthatja el a bajt. Megkísérli előbb a cséplőkösarat szorosabban a dobhoz állítani, de a cséplés még mindig nem akar tiszta lenni. Ujabbi, rendszeren eredménytelen kísérletek után végül ir a gyárosnak. A szerelő jön és megmagyarázza, hogy mulhatatlanul új verőléceket kell beszerezni. Ez persze pénzbe kerül.

Ezzel szemben az ügyes szakértő arra figyelmezteti a tulajdonost, hogy az időnként mindjobban kifogásolható tiszta cséplés a verőlécek elkopásában mutatkozó szabálytalanságra vezethető vissza. A verőlécek főképpen a közepén kopnak el és így e helyen el-tompulnak, míg az oldalakon még teljesen élesek. Eszerint nem érünk vele célt, ha a cséplőkösarat a dobhoz szűkebbre csavaroljuk. Ezáltal a cséplés nehezebben folytatható, tehát nagyobb hajtóerőt igényel. Célszerű e helyett a verőléceket lecsavarni, közepén ujonnan megélesítjük és a cséplődobra a közepén az ismét felcsavarolandó verőlécek alá vastag kéreg papírszalagot, bőrdarabot vagy más éfélért erősítünk. Ekkor a gép ismét jól fog dolgozni. Ha a cséplőkösarat és verőléceket

évenként egyszer megélesítjük, biztosak lehetünk afelől, hogy a cséplés ki fog élegíteni. A szemvesztés különösen nagy üzemeknél csökkentett tiszta cséplés mellett sokkal nagyobb, mint gondolnók. Tegyük fel, hogy a szalmában 2 százalék marad vissza, akkor 2400 kg.nyi átlagos hektár termésnél hektáronként 48 kg. és így 50 hektár birtokon a vesztéség 2400 kg. Ha tehát 100 kg. ára 18 kor., akkor 452 korona megy veszendőbe.

Ez az összeg tehát oly nagy, mely megérdemli a fáradságot, hogy a gépet időnként tiszta cséplésre megvizsgáljuk.

+ Megnyulósodott bor javítása. A bor nyulóságának megjavítására eljárás az, hogy a bort elsőben is lefejtjük, úgy hogy a levegővel erősen keveredjék, tehát csapon át dőzsába, hogy a bor habzásba jöjjön. A nagyobb habzás elősegítésére a bort a kádban nyírfaseprővel többször jól fel kell kavarni. Fejtésnél a borhoz kell keverni 10—15 gr. tannint és a bort frissen kénezett hordóba önteni s 3—4 hét után megderíteni zselatinnal, egy hektóliter borra 10 gr. zselatint számítva. A bor ezután ismét pihen 3—4 hétig, mely idő alatt megtisztul, minek megtörténével a nyulóságot vesztett bor tiszta hordóba fejtendő.

+ Szamóca átültetése. Augusztus második felétől szeptember első harmadáig a legajánlatosabb szamócat ültetni, mert így a tövek a tél jöttéig még jól begyökeresnek és a jövő évben esetleg már egy kis termést is adnak. Az egyes tövek ültetése hármaskötésben történjék, 40 cm. sor és tőtávolság mellett. Az ültetést úgy végeztessük, hogy a kis tövecskék alsó levelei is a földbe jussanak. A régebbi szamócaültetéseket e hóban ki kell a gyomtól és a felesleges vagy elszáradt részekről tisztogatni. A talajt pedig jó porhanyósan meg kell kapálni.

+ Baromfiaknak a szabadban való éjjelezése. A meleg nyári hónapokban gyakran tapasztalhatjuk, hogy különösen a tyukok, pulykák, gyöngytyukok és pávák igekeznek az éjszakát künn a szabadban, a fákon eltölteni. Mi lehet ennek az oka? Főleg a tisztátalan, ganajbüztől átfült, s óvatanggal, népi-esen baromfi-poloskakkal tele ólak idézik elő a baromfiak vonakodását az ólak tartózkodni. A tenyésztő tehát gondoskodjék róla, hogy ez a baj megszűnjön.

VIDÉKI LEVÉL.

Tömörülés.

Mező-Dobra, aug. 18.

A gazdák mai szomorú helyzetével levalem keretében nem célozom foglalkozni, megírták már azt többen nálam sokkal jobban. Azzal is tisztában van ma már Magyarországon minden egyes gazda és tudja is jól, hogy pályánk tele van tövissel. Ugyszólván a gazda az egyedüli igaz adófizetője az államnak, mivel nem tudja elrejtteni vagyonát, mégis annak mindig mostoha gyermeke volt és pedig leginkább azért, mert türelmesen halgatott, pedig látható volt, hogy a gazdatársadalom, különösen a középosztály — mely az állam létfontartó erős oszlopa — jóformán önhibáján kívül gyöngül, a birtokok pedig mind jobban és jobban meglesznek terhelve.

Ennek oka leginkább a rossz közgazdasági állapotban keresendő, melyeket a gazda ellenségei idéztek elő. Nem elég, hogy a gazda küzd az időjárással, küzd a munkás-, cselédviszonyokkal, küzdenie kellett a megboldogult kormányokkal, küzdenie kell drága szomszédainkkal.

A vámszerződéseket megcsinálták nálunk anélkül, hogy mezőgazdasági érdekeink meglettek volna óva s ha egyes dolgokban éppen szemszurásból megis kérdezték a gazdákat, az egyesületek kifejezett óhajtásai nem jutottak érvényre. Ennek legnagyobb részt mi vagyunk az okai, mivel mi, ha összejövünk, elpanaszoljuk egymásnak a minket különösen sújtó fájdalmainkat, de nem tartunk össze, nem keresünk együtt, összetett erővel gyógyírt fájdalmainkra. Pedig higyjék el gazdátársaim, jogos panaszainkat csak úgy tudjuk orvosolni, ha annak együtt érzésünkkel súlyt adunk; másképp feljajdulásaink csak a pusztában elhangzott kiáltások lesznek és maradnak is.

Az egyszerű ember haldokló ágyához beszólította 12 fiát, bevitetett 12 pácát, csomóba köttette s oda adta legerősebb fiának mondván: „törd ketté” ez majd megszakadt az erőlködéstől, de nem tudta a pácákat ketté törni. A haldokló kibontatván a kötést, kiválasztotta a legvastagabbat a s fenti utasítással átadta leggyöngébb fiának, ki azt könnyűszerrel törte el. Erre felült ágyában a haldokló apa s a következőket mondotta fiainak; „látjátok mig együtt voltak a fák, legerősebb fiam sem tudta eltörni, mig egyet külön és pedig a legerősebbet leggyöngébb fiam is eltörte”, tehát vegyetek erről példát; tartsatok ti is együtt s akkor erősek lesztek, ne huzzatok széjjel s akkor megküzdhettek a legerősebb ellenséggel is. Arra kérlek fogadjatok meg tanácsomat ez az én hagyatétekom”.

A mese régi, de talál ránk is.

Dolgozzunk együtt, keressük a kapcsolatot, melyek egyesítenek; értsük meg egymást, most még nem késő, de elérkezett a 12 ik óra.

Ha együtt tartunk, akkor legerősebb ellenségünkkel is megtudunk küzdeni, küzdelmünk eredményes lesz, célhoz fog vezetni.

Nincs erre jelenleg radikális gyógyszerünk, panaszainknak nem tudunk erőt, súlyt adni.

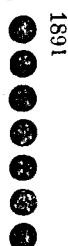
Pusztába kikiáltott szóként hangzanak el, mivel hazánk parlamentjében nincsenek elegendő számmal olyanok, kik a gazdák érdekeinek megvédésénél a védelemnek súlyt adva Magyarországot, az agrár-államot, mint olyant erőssé, szilárddá tudják tenni. Pedig a képviselők javarészét mi küldjük a parlamentbe a mi szavazatunkkal jutnak mandátumhoz. Már pedig mindaddig, mig a parlamentbe — hol hazánk törvényeit alkotják —

Nincs többé büz!

A Bonodor Folyadék a legbüzősebb árnyék-szég szagát hosszabb időre rögtön eltávolítja. Elegysulya 5 kg. csomag, bórmentve 7.50 kor. (Elegendő egy évre.) 1 kg. próbacsomag 2.50 kor. csomagolással szállítás nélkül. Szétküldés csak készpénzért, vagy utánvétellel.

Vezérképviselő: FODOR FERENC, Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 40/E.

1891
LEGYEK

LÉGY-BONODORRAL

meszeljük. Egy kilo elegendő 25 [ ] méterre. 5 kgr. leírás-sal 0 kor. franko utánvétellel

Számos elismerő levél!

konyhából, kamrából, mézsárszék-ből, istállóból, vágóhidról biztosan. elfizetnek, ha a falakat o o o o

nincsen nekünk gazdáknak egy erős számot tevő képviselőtünk, addig hiában panaszolunk, panaszainkra gyökeres orvoslást nem nyerünk.

Az erdélyi gazdasági egyesület a vidéki képviselőségek megalakításával egy igen szép eszmét valósít meg, egy nagy lépést tett a gazdák összehozatalára, az egymással való érintkezésre, de ez még nem a radikális gyógyszer. Most már nem szabad sokat gondolkoznunk, hanem vegyük elő a radikális gyógyszert, miként az orvos teszi, vegyük elő a műtőkést és vágjuk ki a beteg testrészeket, alakítsunk egy nagy agrárius szövetséget.

Nem akarom osztrák szomszédainkat utánozni, de éppen az a körülmény, hogy ők már megalakították, siettetik a mi dolgainkat, mert amint olvastam az ők egyesületük 250 országgyűlési képviselőt számlál ez pedig már számot tevő numerus; a mi kedves osztrák szomszédainknak pedig hozzánk való jóságukat ösmerjük, — bár soha ne lett volna dolgunk velők.

Ők minden befolyásukkal ellenünk fognak küzdeni, miként mindig tanujelét is adták, a mi gazdasági letörésünkre fognak dolgozni, ezzel szemben védekezünk, ezt ellensúlyoznunk kell. Alakítsuk meg tehát mi is az agrárius szövetséget, tömörüljön ezen egyesülés zászlója alá minden egyes gazda és gazdasággal foglalkozó egyén, ki a gazdaság terén akar boldogulni.

Együtt, egy célért küzdve, tegyük erőssé, hatalmassá és életre való különösen pedig hazánk gazdasági érdekeit megvédő alapszabályokat alkotva szervezzük a szövetséget, hogy majd a fontos gazdasági eszmék megoldásánál vagy gazdasági törvények megalkotásánál hazánk agrár érdekei jussanak érvényre!

Patrúány Miklós.

IRODALMI SZEMLE.

A kivándorlási ankét naplója A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, a mely aránylag rövid fennállása óta vezérszerepet visz az ország gazdasági érdekeinek istápolásában, tagadhatatlanul nemzeti kötelességet vállalt, midőn a kivándorlás eminens fontosságú kérdésében június havában együttes tanácskozássra hívta meg a magyar közgazdasági élet legfőbb érdek-képviselőit, a kormány képviselőit és közéletünk több kiváló szakemberét. A négy napon át szakadatlanul élénk érdeklődést keltett ankét gazdag anyaga most jelent meg egy vaskos kötet, 26 ivre terjedő kötetben, a mely az ankét elé terjesztett irományokon kívül az összes felszólalók gyorsíró által felvett beszédeit is tartalmazza. Közgazdasági irodalmunknak tagad-

hatatlanul nagy nyeresége e munka, a melynek nemcsak az a rendkívüli előnye, hogy teljes közvetlenséggel, a leginkább érdekelt társadalmi tényezők való tapasztalataiból világította meg az életbevágó problémát, hanem az is, hogy minden egyoldalúságtól menten az ellentétes érdekköröket juttatta szóhoz. Így a Gyáriparosok Szövetségének „A kivándorlás” című eme kiadványa 416 oldalon igazán gazdasági életünket szolgáltatta meg legjellegzetesebb képviselői által, s így egyrészt egy bilincselő vita-iratot hozott létre, de másrészt hazánk közállapotait, gazdasági, társadalmi bajainak forrásait sokoldalun s őszintén tárta fel. A nagy országos vitatkozás nemcsak a kivándorlás külső jellegeivel, hanem a kivándorlás okaival is foglalkozott, még pedig oly gyakorlati irányban, hogy a külföldi folyóiratok is egymásután meritenek az ankét adataiból. Miután az ősszel összeülő országgyűlés elé is több oly javaslat került, melyek a legszorosabb összefüggésben vannak az ankét tárgyalásaival: a szövetség kiadványa a legalkalmasabb időben jelent meg nagyjelentőségű gazdag tartalmával. A szövetség tagjainak és az ankétén részt vett hatóságok és testületeknek ingyen küldi meg a tekintélyes kötetet, érdeklődők 4 koronáért szerkeztetik meg Ráth Mór könyvkereskedése útján,

KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

A motorbenzin ügyében a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a következő köriratot bocsátotta ki: „A benzinmotorral dolgozó kisiparosok és kiscgazdák részére szükséges adómentes benzin piaci és mérsékelt eladási árának szabályozása tárgyában az 1905. évi december hó 3-án ad. 67749. sz. a. kelt itteni leirat kapcsán értesitem az egyesületet, hogy a fentemlített adómentes motorbenzin mérsékelt eladási ára folyó évi augusztus hó 1-étől a folyó évi november hó 30-áig terjedő időszakra, illetőleg további intézkedésig métermázsánként 24 (huszonnégy) koronában állapított meg. A mérsékelt eladási árának ezen emelkedése természetesen következménye a nyílt piaci benzin-ár tetemes emelkedésének a mi a fogyasztás megnövekedésében és a termelés csökkentésében leli magyarázatát. Mindazonáltal a most megállapított mérsékelt eladási ár a benzin jelenlegi piaci árával szemben lényeges és pedig mintegy 5–6 korona engedményt képez. Egyben értesitem, hogy a szóban forgó egyezményt újabban két petroleumfinomító gyárra kiterjesztettem úgy, hogy a fentjelzett rendelkezésben megállapított árak mellett a kisiparosok és kiscgazdák részére adómentes motorbenzint mérsékelt áron a következő gyárak fogják szállítani: 1. Kőolajfinomító gyár részvénytársaság Fiume és Brassó; 2. Budapesti ásványolaj gyár részvénytársaság Budapest. 3. Magyar petroleum-ipar részvénytársaság Budapest. 4. Bihar-Szilágyi olajipar részvénytársaság Mezőtelegd; 5. Szab. osztr. magy. államvasutársaság magyar bányái, huttái és uradalmainak oravicai kőolajfinomító gyára Budapest. 6. Apolló kőolajfinomító gyár rész-

vénytársaság Pozsony. 7. Orsovai petroleumfinomító gyár részvénytársaság Orsova. 8. Baruch Jeremiás petroleumgyáros, Marosvásárhely. 9. Felsőmagyarországi kőolajfinomító részvénytársaság, Turocszentmárton; 10. Első sátoraljaujhelyi petroleumfinomító részvénytársaság, Sátoraljaujhely; 11. Hazai kőolajipar részvénytársaság, Budapest.

A Wohanka-féle nyersolajmotor javított szabadalmazott szerkezettel.

Ezen legújabb motorrendszer a géptech-nika fejlődésében méltó feltűnést keltett s nagyjelentőségű fejlődési fokot jelent. Bátran mondhatjuk, hogy az Ottó által kidolgozott négy ütem feltalálása óta, mely az eddig elterjedt valamennyi motorrendszernek alapját képezi, ez a rendszer képez elvi jelentőségű újítást. A gyakorlatban aránytalanul olcsó üzemével, rendkívül egyszerű kezelhetőségével, üzembiztos működésével, egyenletes, szabatos és zajtalan járásával válik ki a gyakorlatban eddig leginkább elterjedt motorrendszerek közül.

Üzemének gazdaságossága tüzelőanyagának olcsóságából és a gép kiváló működési elvéből következik. Tüzelőanyaga nem benzin, mely a nyersolajnak egyik aránylag drága desztillátuma (ára 100 kg.-ként adómentesen ma is 29 kor., adózva 54 kor.), hanem maga a nyersolaj, melynek ára 100 kg.-ként 7–8 korona között ingadozik, ára tehát csak körülbelül egynegyede a benzin árának. Miután pedig ez a motor az alább ismertetett működési elvéből kifolyólag alig togyaszt többet az olcsó nyersolajból, mint a benzinmotorok a drága benzinből, üzemköltsége is ennek megfelelőleg csak egynegyede a legelső rangú gyártmányu benzinmotorok üzemköltségének.

A nyersolaj használatának ezenkívül meg van még az a gyakorlati előnye is a benzin felett, hogy a nyersolaj nem lévén megadózható, a benzin adómentességének meglehetősen körülményes adómentes megszerzése. továbbá az a gyakran igen terhes pénzügyi ellenőrzés, amely a benzinmotor-tulajdonosok üzemében nem ritkán okoz kellemetlen zavarokat, sőt üzemszüneteket is, teljesen elmarad. Ezenfelül a nyersolaj sem nem tűzveszélyes, sem nem robbanékony.

A gép a kezelhetőség tekintetében minden más hasonló, e célra szolgáló motorrendszer messze föltűnik. Ez a kiváló s a gyakorlatban megbecsülhetetlen tulajdonsága a gép tökéletes és egyszerű konstrukciójából folyik. A benzinmotorokkal szemben szelepek nélkül dolgozik: ezeknek nehéz rendbentartása tehát gondot nem okoz. Elektromos gyújtókészüléke, melynek tulságosan komplikált kényes és romlásnak kitett szerkezete annyi üzembiztatót okoz a benzinmotoroknál, szintén nincsen, hanem a a gyújtást a gépben végbemenő elégsé által önműködően melegen tartott gyújtófej végzi, amely a képzelhető legegyszerűbb szerkezeténél fogva üzembiztatót nem okozhat. A gép tisztogatása egyszerűen a hengerfedél eltávolítása után eszközölhető s tíz perc alatt teljesen

UJI Egygéprendszerű gőzszántás UJI (egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák: (ugyanott állandóan üzemben)

Gróf Bethjen Sándor, Marosgece p. Marosludas. 1953

Gróf Mikes Kelemen, Uzon Háromszék.

Dreher-uradalmak, Vál- és Szentlászló, Fejérmegye.

Fejérváry Géza, cs. és k. kamarás, Nagykeszi, Komárommegye, stb. stb.

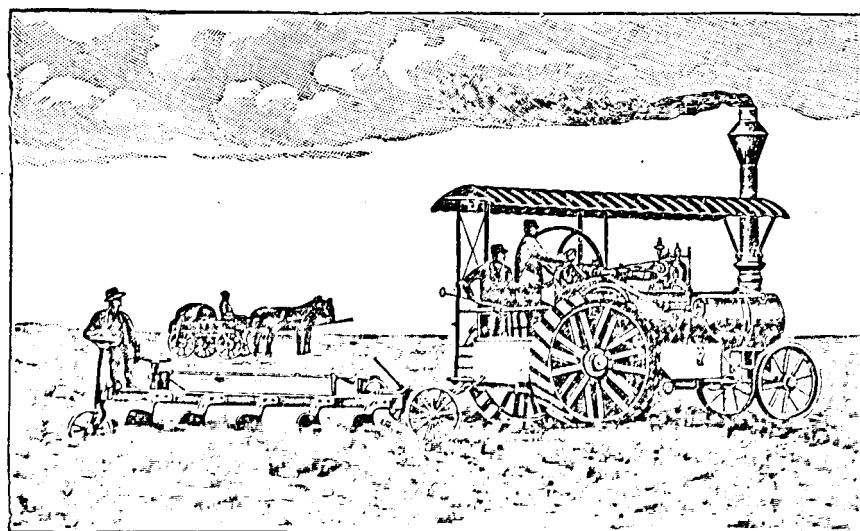
(Kivánatra az ÖSSZES vevőket felsoroló referencia-jegyzékkel szolgálunk.)

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

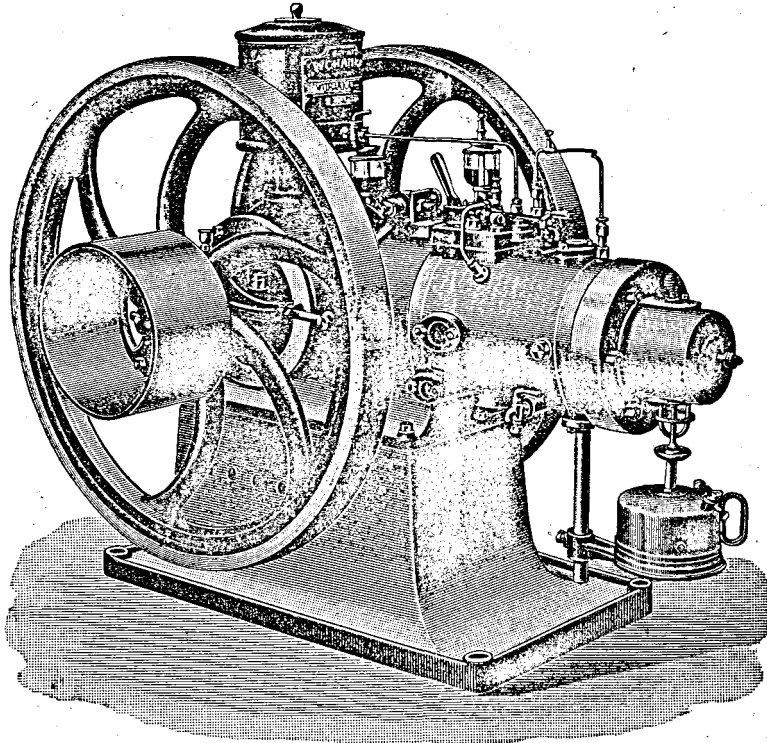

elvégezhető mindenféle más szerkezeti alkatrészek megbolygatásának szüksége nélkül. Üzemének bizossága is éppen ezen lehető legegyszerűbb és elmésen megkonstruált szerkezetéből következik, hiszen a gyakorlatban is régen kialakult az a teljesen helyes tapasztalat, hogy minél komplikáltabb valamely gép, minél több mozgó alkotórésze van, annál több ok van az üzemzavarokra.

Ez a rendszer tehát éppen ezen két tulajdonságánál, az egyszerű kezelhetőségénél és üzeme biztonságánál fogva ajánlható első sorban a mezőgazdaság céljaira. Nem minden gazdaságnak van szakképzett gépésze, bár a gazdaság mégis olyan nagy, hogy motorra szüksége van. Az ilyen gazdaságnak a Wohanka-féle motor ajánlható leginkább: gépészre nincs szükség, mert bárki két nap alatt megtanulhatja ezen motor szakszerű és megbízható kezelését, az üzem alatt pedig a motornak kezelőre nincs szüksége. Ez pedig egy gazdaságban óriási megtakarítás, szemben egy gőzgéppel, mely óriási mennyiségű tüzelőanyagot fogyaszt, jó fizetéses gépészt és állandóan elfoglalt fűtőt igényel, engedélyre s állandó hatósági ellenőrzésre van szüksége.

A Wohanka féle motor tulajdonképpen a svéd motorfajtáknak — melyeket naftával táplálnak — egyszerű, de igen elmés javítása. A svéd motorokat, melyek Oroszországban, Amerikában és Ázsiában óriási elterjedtségnek örvendenek, naftával kell táplálni; midőn ezek a svéd motorok hazánkban is elterjedtek, eleinte a petróleummal és naftával való táplálást kezdték. Megpróbálták ugyan a hazai naftával való táplálást is, de ez nem vált be, mert szemben

szemben nem négy, hanem két ütemben dolgozik. Az eddigi motoroknál ugyanis a főtengelynek minden két fordulata alatt, vagyis a dugattyunak minden negyedik lökete alatt egyszer nyer a dugattyu gyorsító erőt; a többi három löket alatt a gépet a lendítő-kerekekben fölhalmozódó elevenerő tartja mozgásban. Innen van az, hogy az eddigi négy ütemben dolgozó motoroknál bizonyos egyenletesség

1. ábra. A Wohanka-féle nyersolajmotor.

elérésére csaknem kétszer oly nagy lendítő-kereket kell alkalmazni, továbbá ugyanolyan teljesítmény kifejtésére csaknem kétszer oly nagy hengerméreteket (átmérő és lökethossz) kell használni, mint a Wohanka-féle kétütemű gépeknél. A kétütemű gépeknél a dugattyu főtengelyének minden fordulata alatt, tehát minden második löket alatt, nyer egyszer gyorsító erőt, ebből folyólag a gép méretei, ame-

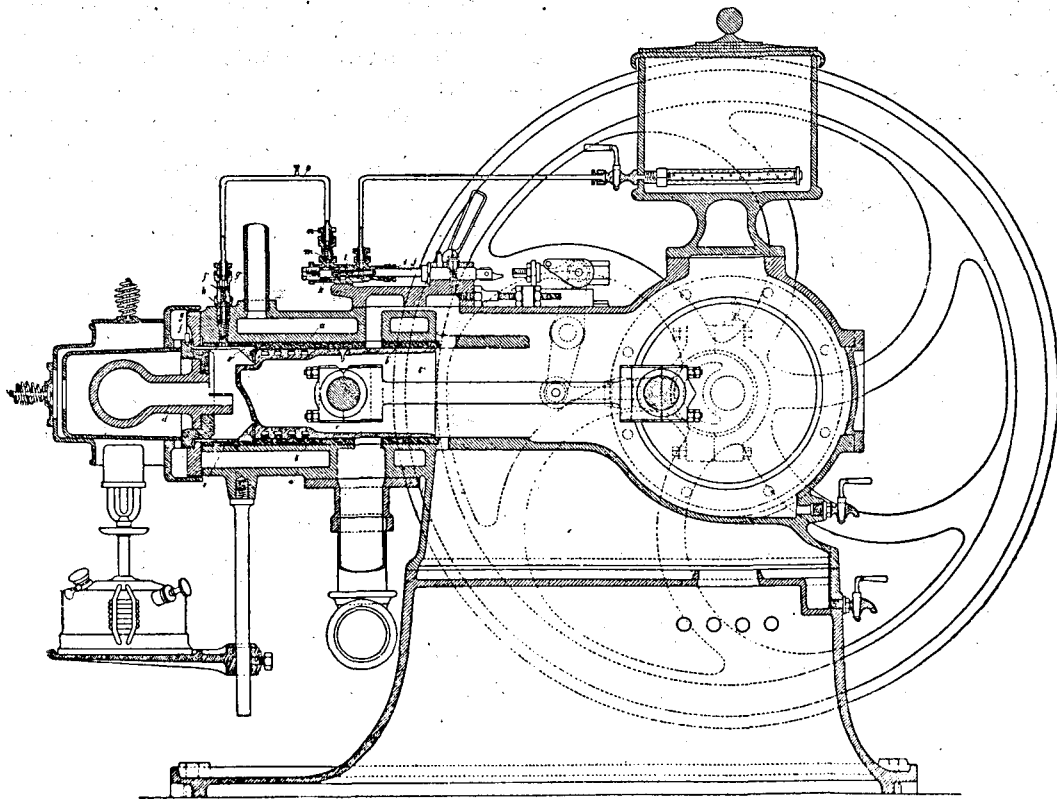
hátulso holtállásában az erősen komprimált levegő és petróleumgáz-keveréket a *d* gyújtógyolyó meggyújtja. A robbanással járó nyomásemelkedés a dugattyut nagy erővel előretaszítja. A dugattyu ezen előrehaladása alatt gyengén összenyomja a mindenütt teljesen zárt forgattyuházat kitölt levegőt. Mire a dugattyu annyira előrehaladt, hogy a henger alsó részén levő *b* kipuffogó rést megnyitotta, a még mindig 2—3 atmoszféra nyomású égéstermékek egy része a *b* részhez kapcsolt és a szabadba vezető kipuffogó csővezetékén távozik. Tovább haladva a dugattyú a rajzban feltüntetett első holtálláshoz, megnyitja a *b*, a tömlőrést, melynek csatornája a hengert összeköti a fogantyúház belső részével. A mint ez a rés megnyitott, a fogantyúházban összenyomott levegő a *b* csatornán nagy sebességgel átömölve; megtölti a hengert, a benne levő elégett gázokat pedig maga előtt balra a nyitott *b* csatornán át a kipuffogó vezetékbe, illetőleg a szabadba szorítja. A mint most már a dugattyu ismét a hátulso holtállás felé indul, a *b* és *b* csatornák elzártnak, a hengert kitöltő tiszta levegőt a dugattyu erősen összenyomja. A dugattyunak ezen utja alatt az *i* olajszivattyu nagy nyomással, tehát nagy sebességgel is, nyersolajat fecskendez teljesen szétporlasztott ködszerű állapotban a gyújtógyolyó forró nyulványára, ez az olaj elgőzölögve, a levegővel jól keveredik és robbanó-keveréket képez, a vörös izzógyolyó által meggyújtva, robbanásszerűleg elég s a dugattyut ismét előre taszítja. Ez a folyamat ismétlődik ezután minden egyes fordulat alatt. A forgattyuház levegőt azon a nyíláson kap, melyet szintén a dugattyu nyit meg a hátulso holtállásában.

A gépnek ugy a legapróbb szerkezeti részei, mint teljes összeállítása a legkiválóbb konstruktörök munkájára vall. Üreges vastal-pazata egyuttal légszivó üstöt is képez, hogy a motorba szivott levegő nagyobb térből kis sebességgel kerüljön a hengerbe, a szálló porát leülepíthesse, továbbá, hogy a beszívás zajtalanul történhessen. Ezen vastal-pazatra szilárdan van szerelve maga a motortest, az ideoda mozgást végző alkatrészei, a dugattyu, hajórud, forgattyustengely s ezeknek csapágyai a forgattyuházban, tehát teljesen zárt térben mozognak, ezáltal a külső térnek a porától, mely tudvalevőleg nagy ellensége a motor üzembiztos működésének és tartóságának, teljesen védve vannak. De megvan ezen elrendezésnek az a határozott előnye is, hogy ezek a lengő mozgást végző alkatrészek, amelyek a baleseteknek nagyobb részét szokták okozni, üzem közben hozzáférhetlenek és balesetet nem okozhatnak.

3. ábránk a motor hengerének és dugattyujának metszetét tünteti fel; mint ezen ábrából látható, a henger *b b* betét, lemezekkel van ellátva, amely különleges szilárd, egyenletes és tömör öntöttvasból készül, mint a dugattyu karikái.

A hengerfedőre van erősítve a gyújtó-készülék. A golyót egy burkolat veszi körül, mely a golyó lehűtését gátolja meg. A burkolat alul nyílással bír, melyen keresztül egy erős lángu hevitőlámpával rövid időn belül felmelegíthetjük a golyót s akkor a lámpát is eltávolíthatjuk, mert üzemben a golyó állandóan melegen marad, fűtése tehát a megindulás után felesleges, a lámpa tüzelőanyagot nem fogyaszt.

A mint a 2. ábrából látható, a forgattyuház tetején van elhelyezve az olajtartó, *g*, melyből az olaj a *h* csövön keresztül jut az *i* szivattyuba, melyet a tengelyre erősített korong (excenter) mozgat egy emelőszerkezettel. A henger tetején elhelyezett csuszkaán mozog az ütköző, mely mint az excenterhez kapcsolt szár, állító csavarokkal hosszabbítható, vagy rövidíthető, amint azt az üzem gyors, vagy lassu járása kívánja. Itt jegyezzük meg, hogy a csuszka is állítható. Az ütköző is függőlegesen és vízszintesen állítható ékbe ütközik, miáltal a dugattyut az olajszivattyu hengerbe löki, míg a kilökést a rugó végzi.

2. ábra A Wohanka-féle nyersolajmotor keresztmetszete.

az orosz naftával, nem elég tiszta. A petróleumhulladékokkal való táplálás sem felelt meg. A motornak ezen hátrányait igyekezett a budapesti gyár kiküldeni és mondhatjuk, hogy az teljes mértékben sikerült is neki, sőt a várakozáson felül még azt is elérték, hogy a motort már most rendkívül olcsó petróleumhulladékokkal és nyersolajjal is lehet táplálni, teljesen zavartalan üzem mellett.

Ezen motorrendszer a gyakorlatban eddigelé leginkább használt motorrendszerekkel

lyekkel egyenes arányban (1. ábra) állanak a kenendő, tehát a kopásnak kitett felületek körülbelül félakkorák, mint a négy ütemben dolgozó gépeknél. Innen származik ezen gépek egyenletes járása, amely még a legegyszerűsebb hajtást igénylő világító-dinamók üzemben tartására is alkalmassá teszi. Egyenletes járását elősegíti még az alább részletesen ismertett szabályozója is.

A Wohanka-féle kétütemű gép működési elve a 2. ábránkból érthető meg. A dugattyu

Az ék felállításával az olajszivattyú működése megszűnik, valamint akkor is, ha az ütköző a szánon lévő bütykön felugrik és az ék fölé kerül.

Az olajszivattyú áll egy acélszeleppel ellátott dugattyuból, ezen dugattyuban elhelyezett szelepet acélrugó nyomja rendes fészkebe. A dugattyú két helyen van tömítve tömszelencék által, melyeknek egyszerű utánhúzása elég arra, hogy a szivattyú légmentes működését biztosítsa. A szivattyútól felfelé szeleppel és tömszelencével ellátott csatornában van elhelyezve a cső, mely zárószeleppel ellátott permetező-készülékkel vezeti az olajat a hengerbe.

A permetező-készülék ugyancsak két acélgolyós szeleppel van ellátva, melyeket acélrugók nyomnak fészükbe és így az olajnak visszanyomulása, valamint a rendesnél többször való beömlése meg van akadályozva.

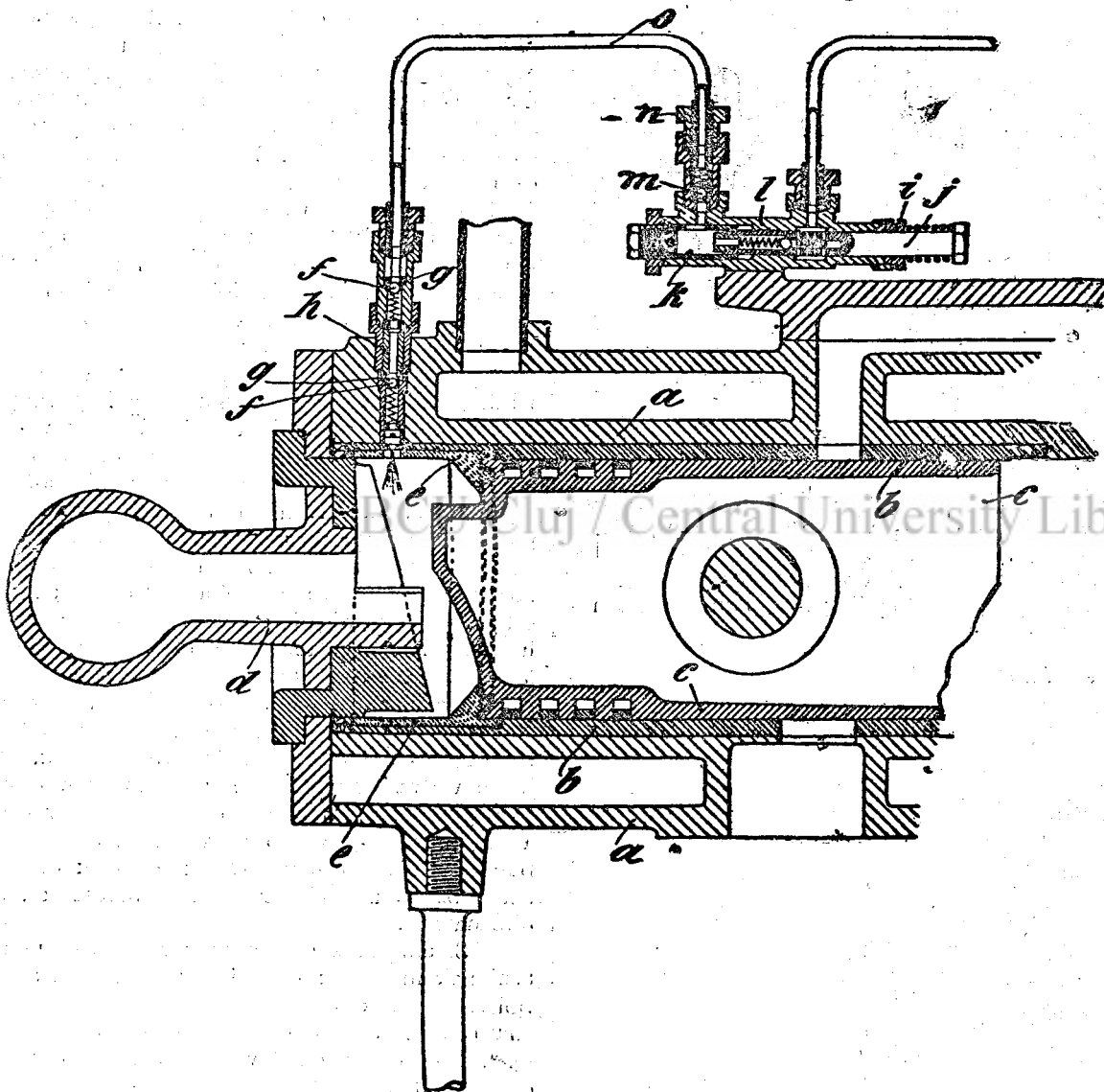
A vízsepegető hasonlít az olajsepegetőhöz, mellyel egy lemezen van elhelyezve és a hűtőköpenyvel egy cső által van összeköttetésben.

kopogások jelentkeznének, amelyeket a korai gyújtások okoznak, a gyújtógolyó burkolatán lévő nyílás ajtócskája megnyitandó és az *m* csepegető megfelelően beszabályozandó, míg a korai gyújtások megszűnnek.

Megállítás. Ha a motort megakarjuk állítani, akkor az éket függőleges állásba állítjuk. Ha a motor munkaközben nagyobb megterheléssel dolgozott, akkor megállítás előtt több vizet fecskendezünk a hengerbe. A megállításakor azonban a vízsepegetőt teljesen elzárjuk.

Fontos ujtása ezen motornak az ujonnan szabadalmazott hengerbetét, mely kicserélhető, miáltal, ha évek múlva a henger kikopik, nem kell kifurni, épp úgy nem kell a motort új dugattyúval ellátni és így a vevők költséges javítások és üzemzavaroktól meg vannak kímélve.

Tisztítás. Miután a nyersolaj-motoroknál elégett gázokból salak rakódik le, időközönként rendes tisztogatást eszközölünk a henger és dugattyú alkatrészein. Először a hengerfedővel együtt leemeljük a gyújtókészüléket, azután

3. ábra. A Wohanka-féle nyersolajmotor henger- és dugattyú-szerkezet keresztmetszete.

Megindítás. Mielőtt a motort megindítanók, az olajszivattyú helyes működéséről kell meggyőződnünk. Ezt legkönnyebben úgy észlelhetjük, ha az indítókar (2. ábra) *k* megmozgatásakor megfigyeljük: csepeg-e olaj a szelepre. Ha azt látjuk, hogy a szivattyú nem működik, akkor vagy a dugattyú nem légmentesített, vagy a szelepek vannak beragadva, vagy a csövek elhedgedvel. Mindenekelőtt tehát ezeket kell teljesen kitisztítani. Ha ezek az előkészületek megtörténtek, a lámpával felmelegítjük a gyújtógolyót. Ha a gyújtógolyó máris sötétvörös izzásba jött, az indítókar (2. ábra) *k* háromnegyszeri meghúzásával olajt szivattyúzunk a hengerbe, a forgattyút felfelé állítjuk s a lendítőkereket egyharmaddal visszafelé, a forgás irányában ellenkezőleg megforgatjuk, mire a motor megindul.

Üzemenben a gépet kezelni nem kell, csupán arra kell felügyelni, hogy az olajozók ki ne ürüljenek s ha netalán nagyobb megterhelések alatt a gyújtógolyó erősebben melegednék fel, ugyanarra, hogy a motor hengerében

a bennlévő salakkal együtt kiveszszük a 3. ábrán *e* hengerben lévő hüvelyt és a hengert belülről gondosan kitisztítjuk.

Ezen tisztítás csak minden 3–4 hétben szükséges, mert a gyár szabadalmát képező, az explóziós kamrában elhelyezett védőgyűrű, az el nem égett aranyok a hengerbe való betódulását és így a motornak korai bepiszkolását és kormosodását megakadályozza.

Meg kell még említenünk, hogy az egyes típusok főbb méretei: *a* hengermérő, löket-hossza, valamint a percnkénti fordulatszámok úgy vannak megállapítva, hogy a motorok normális teljesítményüknek 25–30%-ával is túlterhelhetők, a minék különösen malmi, mezőgazdasági üzemeknél van rendkívül nagy jelentősége ahol pl. a cséplésnél időnként szorultabb gabonával és nagyobb kérék beadásával igen nagy túlterhelést kell a motornak leküzdenie. E tekintetben is a forgalomban lévő más rendszerű motorokat messze felülmúlják.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Jakab László kinevezése.** Jakab Lászlót, az E. G. E. régi, munkás ig. vál. tagját és lapunk kiváló munkatársát, a ki városunk és hazarészünk közügyeiben is immár évtizedek óta tevékeny részt vesz, ö. felsége valóságos állategészségügyi felügyelővé nevezte ki, vezetése alá adván az összes erdélyi vármegyéket. Szívből üdvözljük ez alkalomból Jakab Lászlót s őszintén kívánjuk, hogy magas hivatásában még sokáig folytathassa azt a szép eredményű közmunkásságot, amely őt eddig is mindnyájunk szeretetére, tiszteletére és becsülésére érdemesítette!

— **A székelykiállítás rendezőbizottsága** hétfőn délelőtt 11 órakor Sepsiszentgyörgyön ülést tart, mely alkalommal a pavillonok építésének részletei véglegesen megfognak határozatni s egyéb a rendezésre vonatkozó ügyek is elintézését nyernek. Az ülésen Br. Szentkereszthy Béla r. b. elnök fog elnökölni.

— **Tenyészállatdíjazás Marosvásárhely.** A Maros-Tordavármegyei Gazdasági Egylet a nagyméltóságú földművelésügyi miniszter ur és Marosvásárhely szabad kir. város támogatásával 1907. évi augusztus hó 31-én d. e. 9 órakor kezdődőleg Marosvásárhelyt, a vásártéren *tenyészállatdíjazást* rendez. Ezen díjazásban részt vehet minden 50 holdon alóli birtokos, községek és vásárok tenyészállata. Díjazatnak 1-től 5 éves apaállatok. 3-tól 10 éves anyaállatok, szopóborjúk és 1-től 3 éves üszők. Ötven holdan felüli birtokosok bemutatott tenyészállatai az egylet elismerő okmányára tarthatnak igényt. A bemutatás alá kerülő tenyészállatok alábbi osztályokba soroztatnak s azok szerint díjaztatnak.

A kiosztandó díjak az alábbiak: *Erdélyi magyar fajállatok:* Legszebb anyaállatoknak: 1. díj 50 kor., 2. díj 40 kor., 3. díj 30 kor., 4. díj 20 kor., 5. díj 15 korona. *Legszebb apaállatoknak:* 1. díj 45 kor., 2. díj 35 kor., 3. díj 20 kor. *Legszebb 2–4 éves üszők:* 1. díj 40 kor., 2. díj 30 kor., 3. díj 20 kor., 4. díj 15 kor., 5. díj 10 kor. *1 éves üsző borjúk:* a legszebb erdélyi magyar faj szopó és 1 éves borjúkra: 1. díj 20 kor., 2. díj 15 kor., 3. díj 10 korona.

Nyugati fajtákra: 1. díj: Legszebb simmentháli apaállat 2-től 5 éves 40 kor., 2. díj: Legszebb simmentháli apaállat 2-től 5 éves 35 kor., 1. díj legszebb anyaállat 3–10 éves 30 kor., 2. díj legszebb anyaállat 3–10 éves 25 kor., Legszebb nyugati vérű üsző 15 kor.

Bírálo bizottság Elnök: gróf Toldalagi László. Alelnök: báró Bálint György. Bírálo bizottsági tagok: Bucher Károly Marosvásárhely, Kelemen István Sárpatok, Hadviger Albert Fintaháza, Fülöp Ede Kaál, Gáspár Antal Marosvásárhely, Patrubby Miklós Marosvásárhely, Sárkány Miklós, Szakács Péter Marosvásárhely, Simó Gábor Nagyernye, Kiss Károly Vaja, Jenei József Csávás, Tolvaly Ferenc Póka g. e. tagok. A bírálo bizottság tagjai hivatalból, a székelyföldi miniszteri kirendeltség kiküldöttje, állattenyésztési felügyelő, városi és vármegyei állatorvosok. A bizottság jogosítva van magát a helyszínen kiegészíteni azon esetben, ha a bizottsági tagok nem jelennek meg.

Általános tudnivalók: Az állatdíjazáson résztvehetnek az alsó és felsőmarosi szolgabírói járásba tartozó községek és Marosvásárhely birtokosai 50 holdon alól. Az egylet elismerő okmányára pályázhatik a vármegyében lakó minden birtokos. Díjazásban a bemutatónak igazolt saját nevelésű erdélyi magyar fajta tenyészállata vagy az általa legalább 1 évtől tartott nyugati fajállat vehet részt. Kiállítók ugyanegy osztályban csak egy

dijra tarthatnak igényt. Kiállított állatok a kiállítás területéről a bírálat befejezése, illetve a díjak kiosztása előtt nem távolíthatók el. Szilaj bikákra felügyelni tulajdonos köteles. Bemutatott apaállatok közül az arra alkalmasak esetleg a községeknek megvásároltatnak állami kedvezményes vételárban az állattenyésztési felügyelőség által. Marosvásárhelyt, 1907. évi július hó 8 án. Gróf *Toldalagi László*, g. egyl. igazg. elnök. *Sánta Albert*, g. egyl. titkár.

— A segesvári komlószövetkezet és az osztrák komló származási törvény. Több ízben adtunk hírt arról, hogy az osztrák parlament engedett a cseh komlótermesztők törekvésének s megalkotta az osztrák komlószármazási törvényt, mely szerint bármely osztrák piacon, adás-vevés alá kerülő komlószállítmány csak olyan feltétellel hozható forgalomba, ha a komlótermés származása, eredete, termő helye bizonyítva lesz, s a bizonylat minden egyes zsákon rajta lesz! Ezt azért találták ki a cseh gazdák a cseh komlókereskedők rovására, hogy ne lehessen többé komlót keverni, (szokvány komlót készíteni) s hogy ne lehessen saazi komlót másféleképpen háziasítani s hogy ezután az igazi saazi komlót még drágábban is el lehessen adni. Ezen törvény ellen zúgnak a galíciai (2000 hektár) stájer (1200 hektár) termelők is — de azért a végrehajtási miniszteri rendelet szeptember végére kiadatik. Minket is érint ezen törvény, mert tudvalevő, hogy a saazi piacon minden évben kétannyi „saazi” komlót adtak el (dupla áron), mint a mennyi termelt, s a szokvány saazi komló keverékben a magyar komló is szerepelt 25—30% mennyiségben. Tehát velünk szemben sem lojális eljárás ez. Persze, most minden a sörgyárosok mulik! Mert ha ők nem hajlandók saazi komlót háromszorosan áron venni, de megelégszenek más származású, de jó komlóval is, akkor a saazi komló hopen marad. S így talán most fog elérkezni annak ideje is, hogy a magyar sörgyárosok is elfordulnak a zsarnok saazi piactól és itthon veszik a komlószükségletüket. Fenti — minket is bántó osztrák törvény dolgában — augusztus hó 27-én Segešvárt értekezletet tart a segesvári komlószövetkezet.

— Alapítványi helyek a kertészeti tantintézetben. A budapesti m. kir. kertészeti tantintézetben (I. kerület, Ménesi-ut 45. sz.) két fővárosi alapítványi hely üresedett meg, a melyre a főváros hatósága — szeptember 3-iki határidővel — pályázatott hirdet. Az eddigi fölvételi kérelmek anyiban szenvednek változást, a mennyiben az intézet legújabb szervezeti szabályzata szerint a középiskola VI-ik osztályának sikeres bevezetéséről, vagy a polgári iskola VI-ik osztályának jeles eredményű befejeztéről kell bizonyítványt. Azon kívül hitelesen kell igazolni, hogy az illető pályázó egyfolytában egy évet eltöltött valamely kertészetben, mint kertész-tanuló és megfelelő képességet tanusított.

— Komló-adó Saazban. Hogy a cseh komlószármazási törvényt átöröszkolták a tavaszon a bécsi parlamenten a cseh komlótermesztők, most vérszemet kaptak maguk a Saazaiak is, mert azon eszme merült fel a községtanácsban, hogy minden, nem Saaz határán termelt komló zsákja után, ha azt a saazi piacra hozzák, egy korona adót kelljen fizetni.

— Az amerikai gabonatermés. Nemcsak az európai gabonakereskedelem szempontjából, de pénzügyi szempontból is nagy fontossággal bír, hogy mennyi lesz Amerika idei gabonatermése. Épp úgy mint Európa mérvadó gabonatermelő államaiban, az idén Amerikában is kevesebb lesz a termés, amely az eddigi becslések szerint a tavalyinál 11 millió bushellel kevesebb, vagyis 618 millió bushelre tehető.

— A székelyvasutak kiépítése. A székelyvasutak Médafalvától Györgyószentmiklósig terjedő 47 km. hosszú vonalának építési munkái közelednek a befejezéshez. A vonalon már

csak a végleges tisztogatás munkája van hátra. A györgyószentmiklói állomás épületei is elkészültek, csupán a víztartály és vízszűrő építése van még folyamatban, amelyek vasbetonból készülnek.

— Takarmánykiviteli tilalom Bulgáriában. A kormány megtiltotta a takarmánymű kivitelét. A bolgár kormány ez intézkedése kétségtelenül arra vall, hogy Bulgáriában is nagyon rossz a termés.

— Vadtenyésztőtelepek az erdőri szakiskolákban. A földművelésügyi miniszter rendeletére a vadászterdői erdőri szakiskolában egyrészt a gyakorlati vadtenyésztés ismereteinek elsajátítására, másrészt azért, hogy a községeket továbbtenyésztésre alkalmas vadállománnyal ez a szakiskola elláthassa, tenyésztőtelepet rendeztek. A mesterséges vadtenyésztés oly jól sikerült, hogy már a jövő év elején ezerig menő facánt és foglyot, továbbá hatszáz nyulat fognak a községeknek ingyen szétosztani.

— Aszaltszilva-kivitel Svájcba. Illetékes helyről nyert értesülés szerint József L. Briess tekintélyes zürichi kereskedő közvetítésével a svájci piacokon nagy mennyiségű magyarországi aszaltszilvát lehetne elhelyezni. Érdeklődők megmintázott ajánlatokat a fentnevezett céghez küldhetnek be.

— A husszemle-körrendelet életbe léptetése. Mint értesülünk, a husszemle-körrendeletet f. év szeptember havában föltétlenül kiadja a földművelésügyi miniszterium. Minthogy a földművelésügyi kormány tudatában van annak, hogy a jó husszemle egyik elengedhetetlen föltétele a modern közvágóhid, gondoskodni kíván a miniszterium arról is, hogy az ország összes községei minél előbb és minél könnyebben modern vágóhidakhoz jussanak. Értesülésünk szerint a körrendeletet rövidesen követni fogja a vágóhídi normáltervek közzététele, úgy, hogy minden egyes községnek módjában lesz majd kiválasztani azt a tervet, amely az ő igényeinek és forgalmának leginkább megfelel. Ezen eljárás által a tervezések eszközlése nem fog hosszú időt igénybe venni, másrészt pedig a felsőbb hatóságok is már előre megállapított terveket fognak találni, aminek az az előnye, hogy nem kell minden egyes vágóhídi tervezetet a legkisebb részletekig alaposan felülvizsgálni, ami előreláthatólag szintén jelentékeny időmegtakarítást jelent. Gondoskodnak arról is, hogy a községek a vágóhidakat amortizációra építhessék, az építési és berendezési költségeket pedig a vágóhídi jövedelmekből fizethessék, aminek következtében tehát a közvágóhidak tulajdonképpen a községeknek jelentékenyebb megterhelése nélkül lesznek fölépíthetők.

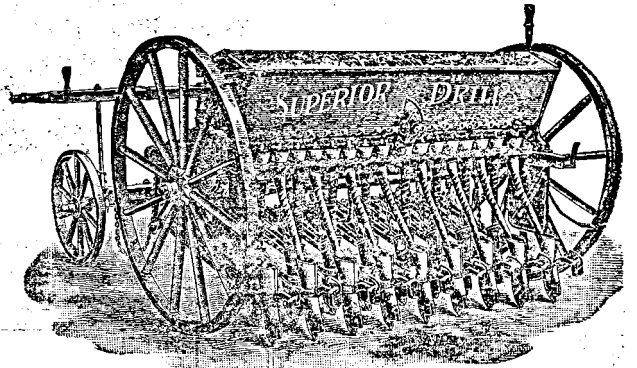
— „Gazdák Biztosító Szövetkezte”. Vezérképviselője Kolozsvár, Attila-u. E. G. E. székháza. Biztosítást elfogad tűz, jégkár ellen és életre is! Előnyös feltételek! Tessék ajánlatot kérni!

A Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona
záloglevélkölcsönöket
nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdőlyrészt ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férfinak véleményét. 1001

1801—I.

Superior Sorvetőgépek

— !!! Legjobb tolókerékrendszer !!!
!!! Tessék közelebbi leírást kerni !!!
Finom-, szántás-, csukló- és réthoronák.
Egy- és többvasúékék.
Háromtagu és egytagu hengerek.
Triőrök, Mütrágyaszorók.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

BUDAPEST

A legnagyobb állami és első díjjal kitüntetve, hercegi tiszteletdíj stb.

VII., Gizella-ut 15. szám.
(lakás: VII., Csömöri-ut 46.)

KOEHLER FRIGYES

TELEFON: 25—33.

Park, kert stb. tervezése. Kivitele stb., stb.

Tajkerteszeteki képes-utmutató kívánatra ingyen küldetik. 1903.

kertművész és kertépítő

Kerttechnikai iroda:

4 ÁLLAMDÍJ
22 ELSŐRENDELT KITÜNTETÉS.

PEPÉ

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

mázoláshoz teljesen készen vakolatra, fára és vasra.
Törvé védve 10041 sz. a.

LUTZ EDE ÉS TÁRSA
FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII.
Telefonszám 64.83. ÓRNAGY-UTCA 4.

1894. II.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETRE MELLETT:

Feladó szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Hirdetmény.

1. Földbirtokosoktól vagy azoknak egyesületeitől vásároltatnak:

A katonai élelmező (fiók) raktár által	augusztus	szepetember	—	augusztus	szepetember	október	november	szepetember	október	november	december	augusztus	szepetember	október	november	december	szepetember	október	november	december
	buza q			rozs q				zab q				széna q				szalma q				
	Nagyszebenben (Malom-utca 9. sz.)	800	742	—	200	400	600	600	600	1000	2000	1000	400	1000	1000	1000	—	1050	1050	1000
Gyulafehérvárt (Vár)	—	—	—	—	50	50	—	50	50	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvárt (Bocskai-utca 9. sz.)	—	—	—	—	100	100	200	—	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassóban (Szentjános-u. 11. sz.)	—	—	—	—	—	—	—	100	100	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

2. Az eladásra kínált gabonának legutóbbi termésből valónak, teljesen érettnak, száraznak és egészségesnek, továbbá rendesen kifejlettnek kell lennie, és egyenlő nagyságu, kemény és lehetőleg egyenlő súlyos szemekből kell állnia.

A gabonának ártalmas és idegen magvaktól, rovaroktól (gabonafurótól stb.) és gabonabetegségtől mentesnek kell lennie; kő, föld vagy agyaggolyóknak csak elvéve szabad előfordulnia. Bekevert idegen magvakból és egyéb tisztátalanságból a buza és rozs mindösszelegfeljebb 2.5%-ot, a zab pedig 3.5%-ot tartalmazhat.

A széna és szalma a követelményeknek, — mely jó minőségű száraztakarmány fejében követeltetik, — meg kell feleljen.

A minőségi súly hektoliterenként a buzánál legalább 73 kg., a rozsnál legalább 69 kg. és a zabnál legalább 41 kg. legyen.

3. Gabonát az említett minőségből minden termelő és termelők szövetezetei az élelmezőraktárnál írásbelileg*) vagy szóbelileg (legalább 1/2 kg.) minták hozzácsatolásával, illetőleg előmutatásával vagy az áru szekéren való előhajtásával a bevásárlandó élelmező intézetnél 1907. évi augusztus hó 21-től kezdve tetszésszerű mennyiségre felajánlhatnak. Ajánlatok több mint 100 q-ra az 1907. évi augusztus 15-től szeptember 15-ig terjedő időben a cs. és k. 12. hadtest hadtest hadbiztosságához intézendők.

Ily minták hozzácsatolásától csak abban az esetben lehet eltekinteni, ha határozottan társzerű gabonamennyiség lesz felajánlva.

Az eladandó áru 1907. évi augusztus hó 21-től, hetivásárnapokon, délelőtt 7—11 óráig az élelmezőraktárba beküldhető. A kocsik előhajtása a raktár főkapuja előtt történik és az áru az illető fuvaros által a kapunál álló napos katonánál jelzendő, a ki a további jelentést meg fogja tenni. Főképen kis és közép termelők ajánlataira reflektáltatik.

4. Azon ajánlattevők, a kik írásbelileg ajánlanak fel, kötelesek az ajánlattal egy kimutatást előmutatni, mely személyüket mint termelőt igazolja. Ezen kimutatás bizonyítványokkal igazolandó, melyek a községi előjárásuktól, illetőleg a városok rendőrkapitányai által bélyeg- és díjmentesen állítandók ki.

Ezen igazolvány felmutatásától csak abban az esetben lehet eltekinteni, ha az ajánlattevő itt ismeretes, személye mint termelő egy a hivatal előtt ismeretes megbízható egyén által igazoltatik, vagy általában kételjen kívül van, hogy saját természetmennyű tulajdonát ajánlja föl.

A mi a gazdasági egyesületek (szövetezetek) által eladásra följánlt gabonamennyiségeket illeti, kötelesek azok megbízottjaikat igazolni.

5. Az eladásra kínált áruknak az ára, a mennyiben az átvehetőnek állapított meg, annak jobb vagy kevésbé jó minősége szerint szabad piaci megegyezés alku útján állapítottatik meg és az átvétel után azonnal ki lesz fizetve.

6. Az eladási helyül rendszerint az „élelmezőraktár“ ajánlandó fel, de felajánlható költségmentesen a pályaudvar vagy a saját raktár is. A franko rendeltetési állomásról való szállításoknál az eladóknak a szállítólevelek reklamáció céljából a katonai kincstár által esetleg viselt szállítási különbözet és mellékköltségek visszafizetés ellenében átengedtetnek. Az eladott áru azonnal, legkésőbb 14 napon belül, szállítandó.

A kincstári zsákok kikölcsönzése díjfizetés mellett kiköthető.

7. Ily bevásárlások beszüntetése elért fedezés folytán külön kihirdettetik.

8. Részletes szóbeli fölvilágosításokat minőség és átvételi módozatokat illetőleg mindenkinek az élelmezőraktárak hetinapokon a hivatalos órák alatt (8—12 óráig) nyujt.

Nagyszeben, 1907. évi augusztus hó 10-én.

1958

Császári és királyi
Katonai élelmezési raktár Kolozsvárt.

*) Írásbeli ajánlatok 1 korona bélyeggel ellátandók.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá-

sával . . . . . 1,970.340.— K.

Tartalékok . . . . . 764.760.16 "

Összesen: 2,735.104.16 "

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.26 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.438.23 "
1905. " "	61.730.60 "
1906. " "	39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Haszonbérleti hirdetés.

Torda-Aranyosmegye Harasztos község határában fekvő birtokomat

f. évi október 1-től kezdve haszonbérbe szándékozom adni.

Haszonbérleti feltételek iránt érdeklődőknek bővebb felvilágosítást nyujt:

Z e y k A l b e r t

Gerend, Torda-Aranyosvármegye.

1949

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzók.

1475

Birtokvétel.

Vételre kérek egy
200—400 holdas birtokot.

Az ajánlat, a melyben az ár, a szántó, kaszáló, legelő, erdő nagysága legyen kitüntetve,

„Birtokvétel 23“

alatt

a kiadóhivatalba küldendő.

1951

A Hunyadmegyei**Első Gőzeke-Vállalat**

elvállal két mozdonyu Fowler-féle 20 lóerejű gőzeke garniturájával tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak — évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

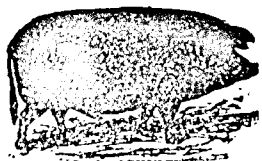
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, Országház.

1934

Eladó

1 darab 1 1/4 éves tisztavérű
Berksirei tenyészkán.

Továbbá
6—8 hetes
berksirei,
tenyésztésre

alkalmas malacok,

Imreh Béla

gazdasági bizottsági titkárnál,

Sepsiszentgyörgy.

1950

Hirdetmény.

Zombor szabad királyi város

faiskolájának

1907. őszi és 1908. tavaszi

dustartalmu

árjegyzéke megjelent;

Kivánatra megküldetik.

A kertészeti bizottság

Zombor, Bácska.

1944

Keresek birtokot bérletre

200—300 holdig,

a folyó évi őszi átvételre,
beruházással, vagy anélkül.

Esetleg elvállalom

500—1000

holdig való birtoknak

fix-adminisztrációs

kezelését

Cimem a kiadóban.

1954

Valódi Kállai Lajos motorok csakis Budapest, VI., Gyár-utca 28. sz. a. kaphatók.

Valódi Kállai Lajos motorok csakis Budapest, VI., Gyár-utca 28. sz. a. kaphatók.

Legujabb kitüntetések: 1902., 1903., 1904. és 1905. években 16 első díjjal, diszoklevéllel és ezüstéremmel kitüntetve.

Kállai Lajos motor-gyára Budapest, VI., Gyár-u. 28. szám.

Teljes jótállás kitűnő cséplésért!

Ajánlja teljes jótállás mellett

A világ legegyszerűbb és legtökéletesebb motorcséplőkészlete.

Ezen motorok bárki által gépész nélkül rendkívül könnyen kezelhetők.

1804 Ezen motorcséplőkészletek a legkitűnőbb sikerrel vannak működésben:

Báró Kemény József úrnál, Marosnémeti (Erdély), Gróf Mikes Kelemen úrnál, Magyarcsutva (Erdély), Zeykfalvi Zeyk Dániel főispán úrnál, Nagy-Enyed és az ország több száz kisebb-nagyobb gazdaságában.

Legolcsóbb üzem! Árjegyzék ingyen és bérmentve! Olcsó árak részletre! Efele motorcséplőkészletek, melyek hazánkban mindenütt a legkitűnőbbben beváltak, a magyar gazdaközönségnek.

KALLAI LAJOS-

Valódi Kállai Lajos motorok csakis Budapest, Gyár-u. 28. sz. a. kaphatók,

Valódi Kállai Lajos motorok csakis Budapest, VI., Gyár-utca 28. sz. a. kaphatók.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI GÉPGYÁR MOTOROSZTÁLYA.
EGYEDÁRUSÍTÓ ABELES EMIL
 BUDAPEST VÁCI-UT 14. AJÁNL
 PETROLIN BENZIN-MOTORT és LOKOMOBILT, RENDKIVÜL
 OLCSÓ ÜZEMŰ SZIVÓGÁZMOTORT.

FIGYELEM! T. motorvevőimet vagy megfizetőjait a telepemen ingyen betanítom a kezelésre. ○○○○○○○○

A LOKOMOBILOK víz elpárologtatási készülékkel vannak ellátva s így a vízszükséglet 15 liter. Legmesszebb menő szavatosság.

Elsőrangú gyártmány.

BENZIN-LOKOMOBILOS CSÉPLŐKÉSZLETEK.

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK.

FELTÉTLEN BIZTOS ÜZEM.

1892

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
 Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
 Dés, S.-A.-Ujhely,
 Felsősetátér. Főter 9.

1729 Sárospatak,
 Kossuth Lajos-u. 70.

MOLNÁR MÁRTON

Ajánlja legjobb szerkezetű

benzin-motorait, benzin-lokomobiljait és benzin-cséplőkészleteit

Szolid vidéki ügy-
 nökök alkalmaz-
 tatnak. Árjegyzék
 kívánatra ingyen
 és bérmentve kül-
 detik.

BUDAPEST, Nefelejts-uteza 59. szám.

1897

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
 Budapest, Váci-körút 68.

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakaszalók, járgény-cséplőgépek, lóhuro-cséplők,
 szitáló-rosták, keverőmozók, kaszáló- és aratógépek,
 szénagyűjtők, szorítók, sorvetőgépek, Pannet
 lapátok, szecs kavagók, répvágók, kútorok,
 morzsológépek, érákók, őrlőmalomok, egyetemes
 szerszámok, 2- és 3-vasú ekék és minden
 egyéb gazdasági gépek.

1892

Gazdáknak fontos!

Legujabb rendszerű és minden gazda által könnyen kezelhető benzin-cséplőgépeket, fekvőmotorokat malom, és téglagyári berendezéseket kedvező fizetési feltételek mellett, legolcsóbban szállít a

HERKULES-MOTORGYÁR Budapest, V. Váci-út 30.

Kitűnő munkáért teljes szavatosság. — Gőzgépek cserébe vétetnek. — Árlap és elismerő levelek ingyen és bérmentve. 1895

ELADÓ HÁZHELYEK!

Kolozsvár legszebb jövőjű, nagyon fejlődő városrészében, — az új színház közelében — az ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET telkén, az Attila-utcában, még néhány jó fekvésű házhely eladó.

Bővebb értesítés: naponta délelőtt 11—1 óráig és délután 3 órától 4 óráig az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári irodájában, Kolozsvárt, Attila-utca 2. szám! alatt.

Csatornázás! Vízvezeték!
Villanyvilágítás!

1896

Kolozsvári Takarékpénztár És Hítelbank Részvénytársaság.

Teljesen befizetett alaptőkéje: **1.200,000 K.** Tartaléktőkéje és egyéb alapjai: **539,522 K. 40 f.**
 Betétek könyvecskére és tolyószámokra: **9.328.092 K. 84 f.**

■ **Irodái:** Bankosztály, Mátyás király-téri 7. sz. saját házában. ■
 ■ **Áruraktári osztály** a pályaudvar mellett, Baross-tér 3. szám. ■ **Zálogháza,** Király-utca 3. sz. alatt. ■
 — **Üzleti órák délelőtt 9—12 óráig, délután 3—¹/₂5-ig.** —

Betéteket elfogad könyvecskére vagy folyószámlára, előnyös feltételek mellett és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.

Jelzálogkölcsonőket készpénzben ad ház és föld-birtokra 10—65 évig terjedő időtartamra a legelőnyösebb kamat és tőkétörlesztési hányad mellett.

Jelzálogkölcsonőket konvertál igen előnyös feltételek mellett és minden ilyen ügyletet a lehető legegyszerűbben bonyolít le.

Leszámitol váltókat a legmérsékeltebb kamat mellett.

Folyószámlal hiteleket nyújt akár jelzálogi, akár értékpapír fedezet mellett.

Értékpapírokat vesz és elad, valamint ezek eladását

közvetíti idegen számlára, mindig a legelőnyösebb feltételek mellett

Szelvényeket bevált, ugyszintén sorsoit értékeket is.

Árukra előleget ad készpénzben, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett a m. á. v. kolozsvári állomása mellett lévő áruraktáraiban és azokat szakszerűen kezelteti.

Zsákokat és ponyvákat kölcsönöz bármily mennyiségben mérsékelt díj mellett.

Zálogházi kölcsönőket ad bármilyen ingóságokra, vagy arany- és ezüsttárgyakra a törvény által megszabott kamattal. 1007

Bérbeadó!

Egy, körülbelül 1200 hold szántó és rétekből álló, kellő gazdasági épületekkel felszerelt birtok, Háromszék vmegye déli részén, fővonalai állomástól 5 percre, belterjes kezelésre kiválóan alkalmas.

belterjes kezelésre kiválóan alkalmas.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Erendits Emil,
Kunhegyesen.

Közvetítők kizárva.

1945

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hítelbank

Részvénytársaságnál
 Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-birtokok és városi bérházakra

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kissebekenél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-as évfolyam.

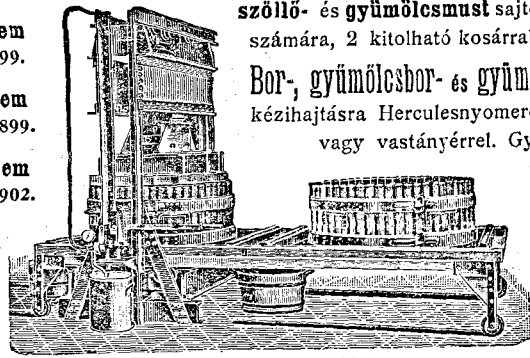
Hydraulikus sajtók

Arany érem
 Szeged 1899.

Arany érem
 Budapest 1899.

Arany érem
 Pozsony 1902.

és sok
 egyéb leg-
 magasabb
 kitünteté-
 sekkel

hydraulikus sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral, vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézi hajtásra Herculesnyomó-szerkezettel, fa- vagy vastányérrrel. Gyümölcs- és

szőlő-örloket,
 bogozógépeket
 gyümölcs-
 aszaló ké-
 szülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA.,
BÉCS, II/1 különlegességi gyár gyümölcserőgépekben.

1931

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve Megrendelések idejekorán kéretnek,

Haszonbéri hirdetemény.

Héjasfalván, Nagy-Küküllő megyében **egy birtok**, mely áll: 240 hold szántóból, 112 hold legelő és kaszálóból, 6 szobás udvarházból teljesen új istállókkal és gazdasági épületekkel, 7 hold kerttel és gazdasági udvarral, komlószáritóval beállított 4 hold komlós-kerttel, zsellértelekekkel **folyó év őszéig kiadó.** Ugyanott eladóak többfajta gazdasági gépek, mint gőzcséplő, cséplővel, herefejtővel és elevatorral, arató- és kaszáló-, vetőgépek, marhamérleg stb. stb. kocsik, szekerek stb. stb. A birtok a Kolozsvár—Brassói vasutvonal mentén fekszik, állomással, posta- és táviráda-hivatallal a Nagy-Küküllő mentén.

1946

Közelebbi adatok megtudhatók:

özv. Somogyi Albertnél Héjasfalván.

Használt motorokat és gőzgépeket

TIMÁR és TÁRSA cégnél,
BUDAPEST, Lipót-körut 12 sz. a.
 a Vigszinház tőszomszédságában kaphatni.

Jelenleg **70—80 HP. modern félstabil compound gőzgép, 6 lóerős benzin cséplőkészlet és 3 lóerős Marchall gőzcséplőkészlet** jutányos árban kedvező fizetési feltételek mellett eladók.

1939

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle**

zsák és ponyvagyártásban Budapest, Nánor-utca 31—33. sz. szerteszét kaphatók be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tisztalendű készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltarthatnak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyártás az ország legjelentősebb üzemeltetőinek és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szilárd, kényelmes, aradalmának és viszonteladójának szállítója. Pontos, szilárd, kényelmes, aradalmának és viszonteladójának szállítója. Pontos, szilárd, kényelmes, aradalmának és viszonteladójának szállítója.

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve kuldetnek.

Fiumei Kávébehozatali Társaság

kolozsvári flóktelepe Mátyás király-tér 12. (Telefonsz. 475.)

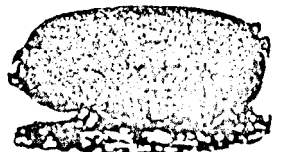
Világhírű „SOERABAJA” kávékeverék

Valódi „TÖRÖK” kávé, 1 kilogramm 3 korona 80 fillér. Zamatja és kitünő íze felülmulthatatlan. Óránként friss pörkölés. 1786

Tea és Rum különlegességek.

Url Rezső

sertésbizományos
 Budapest, VIII.,
 Bérkocsis-
 utca 12. Telefon: 97—05.

Sertéseket sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít.

GÖZEKÉKET, GŐZ-ÜTIHENGEREKET

1768 és

GŐZ-ÜTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak
mellett szállit

JOHN FOWLER & Co.

Telefon: 42—50 Budapest — Kelenföld a vasútállomással szemben.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag
helyesen alkalmazva, min-
legolcsóbb foszforsavas mű-
munkákkal és áraján-

védjeggyel
den növénynek legjobb és
trágyája. — Kívánatra szak-
lattalkészítségesen szolgál

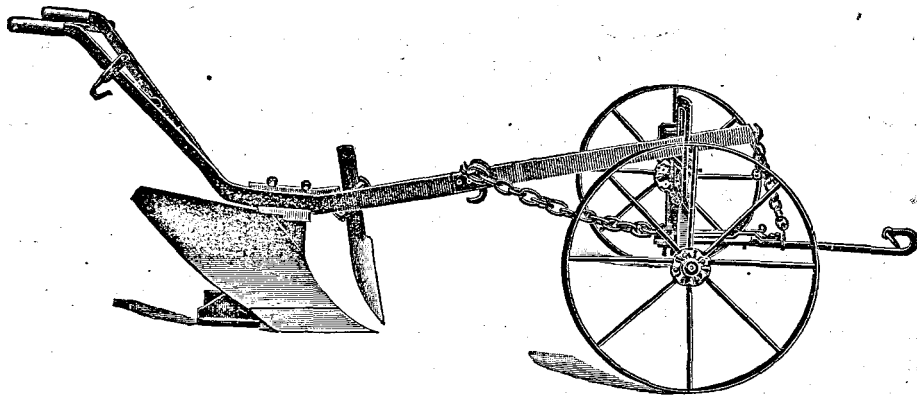
KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-út 49.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi
vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!
Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Minden gazda a saját érdekében cselekszik, ha a hirneves és csakis eredeti

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND

BÄCHER-féle acél-ekéket és tégely-acél eketesteket

vásárolja. — A BÄCHER-féle ekék s eketestek kiszáradt számára is készülnek és könnyű súly, biztosítás tartósság tekintetében minden más gyártmányt fölmulnak és munkateljesítés tekintetében kíválnak.

Az ekefejek törhetetlen acélból készülnek, melyekért öt évi szavatosságot vállalok.

Bächer Rudolf

kizárólagos ekegyárának raktára.

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök.

A MELICHAR-féle császári és királyi szabadalmazott

„UNIKUM DRILL“ sorvetőgép

nyí gyártmány között az első helyet foglalja el. Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 évben 20,000-nél több ilyen gép adatott el.

egy célszerű szerkezet, kevés vonó-
erőszükséglet, pontos szabályozhatóság,
mint tartósság tekintetében valameny-

MELICHAR FERENCZ

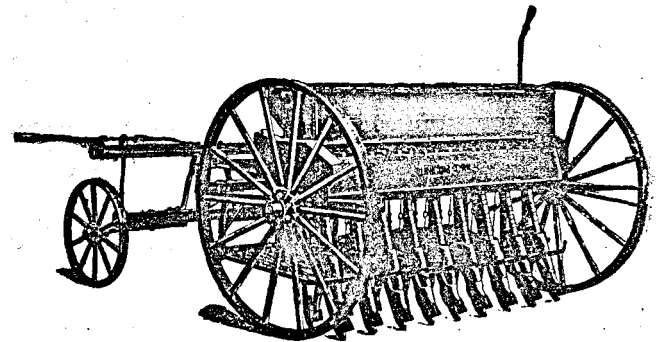
csász. és királyi szabadalmazott vetőgép-gyárának raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utca 68-ik szám. 1910

Ábrás leirással és árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgál.

Kövesdy BOÉR OLIVÉR,

hidvégi (Háromszékmegye)

gazdaságában

100 métermázsá prima

triörözött vetőmagbuza

ELADÓ.

Métermázsánként

30 korona.

1956

Upsala svéd buza

az eredeti importált magnak első utántermése.
Rostos szalma, erős bokrosodás s főként a
kifagyásnak ellentálló képessége által tűnt ki
az idei rendkívül szigorú télen.

Katasztrális holdanként 15 métermázsá termést ad.

Ára 50 kilónként 25 korona.

Szöszös bükköny
őszi árpával keverve

tavaszi takarmánynak, április végén már kaszálható,
rendkívül dus takarmányt ad.

Ára 50 kilónként 15 korona.

Az árak vevő zsákjaiban ab vasuti állomás
Kaposvár értendő.

Mintával szolgál, míg a csekély készlet tart, a
Somodori uradalom

1955 számtartósága,

Somodor—Aszaló pályaudvar.